

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Yevlaxda keçmiş məhkum qətlə yetirildi

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 3 iyul 2019-cu il Çərşənbə № 139 (7309) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Fuad Abbasov mətbuat konfransı keçirib başına gələnləri danışdı

"Mənə 50 illik qadağa qoyuldu, Rusiya sanki hüquq dövləti deyil, orada heç bir qanun işləmir..."

yazısı səh.3-də

İrəvanın humanizm görüntüsü - Şahbaz və Dilqəmin məsələsi niyə uzanır?

yazısı səh.11-də

Kriminal avtoritetin qətlində adı keçən dünya çempionunun vəkili danışdı - şok faktlar

yazısı səh.10-də

Türkiyə və ABŞ üçün kritik 10 gün

yazısı səh.12-də

6 ayın əsas iqtisadi yekunu tanınmış ekspertin şərhində

yazısı səh.10-də

AŞ PA parçalanmaq təhlükəsi ilə üz-üzə

yazısı səh.3-də

Məktəblilərin yay düşərgəsi problemi - çözüm yolu nədir?

yazısı səh.14-də

"Xəzər adaları": dövlətə yük, yoxsa...

yazısı səh.13-də

Onun arabası var... Dünya liderlərinin istifadə elədiyi avtomobillər

yazısı səh.15-də

Yayda, yoxsa qışda məzuniyyətə çıxmaq? - tövsiyə

yazısı səh.14-də

ERMƏNİSTAN ÜÇÜN ƏN PİS SSENARİ - BAKININ İŞGALÇIYA "SÜRPRİZİ"

Böyük sərmayələrin yoxluğu, İrana və Rusiyaya açılan "xilas qapıları"nın da qapanma təhlükəsi düşmən ölkəni daha da çıxılmazza soxub; erməni şərqşünas-akademik: "Ən pis ssenariyə hazır olmalıyıq..."

yazısı səh.8-də

ÜDM-in 20-25 faizini mənimsəyən Cahangir Hacıyevi "süddən çıxmış ağı qasıq" elan etmək cəhdi

Sabiq bankirin təbliğinə hesablanmış məqalədə onun talan etdiyi 9 milyard dollar niyə unudulur?

yazısı səh.5-də

Əli Əliyev keçmiş partiyasına "yaylım atəşi" açdı

yazısı səh.2-də

Türk diplomatdan Azərbaycanın turizm şirkətlərinə önəmli təklif

yazısı səh.6-də

Sərdar Cəlalov müxalifəti suçladı - düşərgədən cavab gəldi

yazısı səh.9-də

Əli Əliyev keçmiş partiyasına “yaylım atəşi” açdı - AMİP-dən reaksiya gəldi

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının sədri, hazırda VIP rəhbəri olan Əli Əliyev Reaksiya.TV-yə müsahibə verib. Həmin müsahibədə partiya sədri 2005-ci ildə AMİP-in rəhbəri postundan və qurumun üzvlüyündən çıxarılmasına, bu səbəbdən həmin ildən etibarən AMİP lideri Etibar Məmmədovla aralarında yaranan narazılığa toxunub.

Ə.Əliyev E.Məmmədovun bütün “qırmızı xətt”ləri keçdiyini bildirərək, nə bu dünyada, nə də o dünyada onu bağışlamayacağını deyir. Onun etdiklərinin düzgün olmadığını bildiren VIP sədri nəyi nəzərdə tutduğunu açıqlamayıb. AMİP liderinin hazırda siyasətdə olmadığını deyən Ə.Əliyev E.Məmmədovun aktiv siyasətə qayıdarsa, ondan sonra danışacağını qeyd edib.

Müsahibədən bir hissə: “Həmin şəxslə (Etibar Məmmədovla) uzun bir siyasi yol keçmişəm. Həmin partiyanın üzvlüyündən sədrliyinə qədər yüksəlmişəm. Siyasi mübarizə aparmaq olar. Təbiət etibar ilə nə yaxşılığı, nə də pislili unudan adam deyiləm. 2005-ci ildəki siyasi mübarizədə “qırmızı xətt”lər keçilib. O şəxs haqqında bu günə qədər mətbuatda danışmamışam. Siyasi mübarizədə o, “qırmızı xətt”ləri keçdi. Onun etdikləri düzgün hərəkətlər deyil. Çünki elə şeylər var ki, onları etmək olmaz. O adam siyasətdə yoxdur və haqqında danışmıram. Siyasətə dönəcəyi təqdirdə görəcəksiniz ki, nələr danışacam. Onunla haqq-salamımız yoxdur, ola da bilməz. Onun halallığını verməmişəm, verməyəcəm də - publik şəkildə məndən üzr istəməyəne qəder. O adam mənim üçün yoxdur, əlaqəm ola bilməz. Mənim də, partiyamın da fəaliyyətinə baxın, onun da, partiyasının da fəaliyyətinə baxın. Bilinmir ki, müxalifətdədirlər, ya yox”.

AMİP katibi Əli Orucov keçmiş partiya yoldaşına “Yeni Müsavat”da bu cür cavab verdi: “Mən VIP adlı dərəyəni Əli Əliyevinin nədən durub durub da, AMİP və onun fəxri lideri Etibar Məmmədov haqqında başından böyük iddialar və fikirlər səsləndirməsinin budəfəki mənasını anlamadım. Adamın adı çəkilməyib, onun ipini tərpedən olmayıb. Görünür, ya gündəmdə qalmaq, ya da özünü kimlərsə təqdim etmək üçün bu addımı atıb. Açıqı, Əli Əliyev bizim üçün yoxdur və onun nə deməyi də maraqlı deyil. Lakin bizim hər dəfə hər yoldan ötenə baş qoşmamağımız, deyəsən, onu bir qədər də cürətləndirib. Əlinin dünyaları xəyanət və satqınlıqlardan, ikiüzlülükdən, saxtalıqdan ibarətdir. Hər nədən danışsınsa danışsın, onun doğruluqdan, dürüstlükəndən danışmağa haqqı yoxdur. Nankor birisinin halallıqdan danışması da absurddur. Mən onun sayıqlamalarına hansısa uzun-uzadı cavab verməyə lüzum görmürəm. Əli Əliyevin hətta Etibar Məmmədovu fəal siyasətə qayıdacağı təqdirdə şantaj etməsi isə çox ironikdir. Bir də məşhur şeirdə deyildiyi kimi: “Nə ağılsızmış sən-də olan baş, neylər qartala qarğa atan daş!..”

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Ərdoğan Çində Bakı-Tiflis-Qars layihəsindən danışdı

“Bakı-Tiflis-Qars (BTQ) demir yolu ən mühüm nəqliyyat layihələrindən biridir”. Bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Çinə səfəri zamanı deyib. Türkiyəli liderin sözlərinə görə, BTQ və bütün digər nəqliyyat marşrutları Pekini Londonla birləşdirir ki, bu da bir daha bu layihələrin əhəmiyyətini sübut edir.

Xatırladaq ki, Bakı-Tiflis-Qars demir yolunun açılış mərasimi 2017-ci il oktyabrın 30-da Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında keçirilib. İkinci mərhələdə Bakı-Tiflis-Qars demir yolu ilə yükda-

şımanın həcmi 6,5 milyon ton həmçinin 1 milyonədək sərniyyat yük səviyyəsində olacaq, şin daşınacaq (Trend).

Qriqori Karasin: “Rusiya Gürcüstanla viza rejiminin ləğvinə hazır idi”

“Rusiya Gürcüstanla viza rejiminin ləğvinə hazır idi”. “Report”un Gürcüstan bürosu xəbər verir ki, bunu Rusiyanın xarici işlər nazirinin müavini Qriqori Karasin “Kommersant” qəzetinə müsahibəsində bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya viza rejimini maksimum liberal edib: “Rusiyanın istənilən vətəndaşı Gürcüstandan istədiyi şəxsi dəvət edə bilər. Rusiyaya səfər edən Gürcüstan vətəndaşlarının sayı ildən-ilə artırdı”.

Gürcüstanda baş verən son hadisələrə münasibət bildiren XİN başçısının müavini deyib ki, ölkə gəncləri daxili siyasi mübarizəni anti-Rusiya məcrasına məhərdə çevirə bilən tərbiyəçilərin təsiri altında düşüb. “Mənə elə gəlir ki, indi Tiflisdə bunu hamı başa düşüb. Orada artıq emosiyalardan müəyyən çəkinmə başlayıb”.

Q.Karasin Gürcüstanda baş verənlərə Rusiyanın münasibətini tam adekvat adlandırdı: “Bu, tamamilə adekvat reaksiyadır. Bəli, reaksiya kəskin, lakin başqa cür ola bilməz. Belə ki, söhbət yüz minlərlə rusiyalı turistdən gedir. Biz onları müxtəlif xuliqanlıq təzahürlərindən doğan təhlükəyə məruz qoya bilmərik. Xüsusən də bu düşmənçiliyi müəyyən siyasi qüvvələr daha da artırır”.

Müxalifət yayda hərəkətlənəcəkmi? - iki rəy

Yay fəslində müxalifət düşüncəsi üçün hər zaman susqun keçib. Bu aylarda demokratik cəmiyyətin ara-sıra iclaslarından savayı ciddi bir tədbir, yaxud kütləvi aksiyalar keçirdiyinin şahidi olmamışıq. Bu il yay fəslinin müxalif qüvvələr üçün necə keçəcəyi hələ ki suallar doğurur.

Azərbaycan Xalq Hərəkatının (AXH) və Qarabağ Komitəsinin (QK) təsisçilərindən olan, AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı fəaliyyətlərini davam etdirdiklərini söylədi: “Hələlik nə AXH-nin, nə də Qarabağ Komitəsinin yayla bağlı xüsusi bir planı yoxdur. Hər iki qurum da öz işini adi qaydada və cari plan üzrə davam etdirir. Doğrudur, yay aylarında siyasi proseslər səngiyir. Ancaq buna baxmayaraq, həm AXH, həm də QK özünün həftəlik iclaslarını keçirməkdədir. Hələlik hansısa kütləvi aksiyaların keçirilməsi planlaşdırılmır. Yəni biz mitinq etmək naminə mitinq etməyin əleyhinəyik. Mitinqlər ictimaiyyət tərəfindən sosial tələb yaranarsa edilməlidir, deyər düşüncəm. Bu, qətiyyətlə o demək deyil ki, yay aylarında heç bir mitinq və ya kütləvi aksiyalar olmayacaq. Bu, baş verəcək ictimai-siyasi proseslərdən asılıdır və təbii ki, Qarabağ məsələsi ətrafındakı hadisələrdən də. Hələlik isə hər iki qurum özünün qəbul olunmuş cari fəaliyyət planına uyğun fəaliyyətini davam etdirir”.

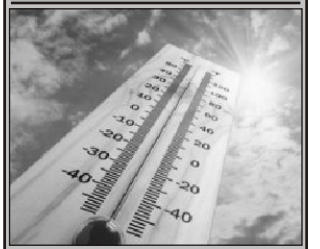
İki hissəyə parçalanan AXH-nin digər qolunun təmsilçisi, Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının sədri Fuad Əliyev mitinq təyin etdiklərini bildirdi: “AXH iyulun 20-nə yürüş-mitinq təyin edib. İyulun 1-də keçirilən İdarə Heyətinin iclasında Mitinq Komitəsinin rəhbəri hazırlıq işləri ilə bağlı məlumat verib. AXH-nin rayon təşkilatları çox fəaldırlar və yürüş mitinqə aktiv hazırlaşirlar. Havaların isti keçməsinə nəzərə alaraq yürüş mitinqi saat 17-00-dan 19-00-a qədər nəzərdə tutulub. Hesab edirəm ki, nəzərdə tutduğumuz Qarabağ mitinqinə digər təşkilatlar da qoşulacaq. Yəqin ki, gələn həftə İdarə Heyətinin iclasında digər müxalif qurumlara müraciət qəbul olunacaq. Baxmayaraq ki, yay aylarıdır, AXH öz fəaliyyətini davam etdirir və əsasən bölgələrdə yeni dayaq dəstələri yaradır”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanda 16 şəhərin baş planı hazırlanacaq

Nazirlər Kabineti tərəfindən 1 il ərzində 7 şəhərin baş planı təsdiqlənib. «Report» xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Samir Nuriyev jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O vurğulayıb ki, bununla da təsdiqlənmiş baş planların sayı 42-yə çatıb.

“Hazırda 3 şəhərin (Ağcabədi, Biləsuvar, Göyçay) baş planı razılaşdırma mərhələsindədir. Yaxın vaxtlarda onların da təsdiq edilməsi gözlənilir. Daha 7 şəhərin (Bakı, Daşkəsən, Kürdəmir, Saatlı, Sabirabad, Şabran, Tərtər) isə baş planının hazırlanmasına başlanılıb. Qarşıdakı 2 il ərzində 9 şəhərin də baş planının hazırlanmasına başlanılacaq”, - deyər o vurğulayıb.

Bu gün Bakıda 31 dərəcə isti olacaq

Azərbaycanda bu günə gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında sabah hava yağmursuz keçəcək. Mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 18-23, gündüz 27-32, Bakıda gecə 19-21, gündüz 29-31 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi 760 mm civə sütunundan 758 mm civə sütununa enəcək, nisbi rütubət gecə 55-65, gündüz 30-40 faiz olacaq. Şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 22-23 dərəcə isti təşkil edəcək. Cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 23-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında iyulun 3-də hava yağmursuz keçəcək, qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 17-22, gündüz 31-36, dağlarda gecə 8-13, gündüz 18-23 dərəcə isti təşkil edəcək.

Rusiya Federasiyasında saxlanılaraq Azərbaycana deportasiya edilən jurnalist Fuad Abbasov iyulun 2-də Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində mətbuat konfransı keçirib. O, başına gələnleri danışaraq, hər birinin sifarişli olduğunu vurğulayıb.

6-da məhkəmə qərarına əsasən, mən Rusiyanı tərk etməyi könüllü olaraq özüm istədim. Daha sonra iyunun 7-də Azərbaycana gəlməyim üçün hava limanına getdim. Hava limanında naməlum şəxs tərəfindən Azər-

F.Abbasov onu da bildi-

Jurnalist həmçinin Rusiya Yüksək məhkəməsindən müsbət cavab çıxmazsa, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə şikayət edəcəyini qeyd edib: "Rusiya sanki hüquq dövləti deyil, orada sanki heç bir qanun

AŞ PA parçalanmaq təhlükəsi ilə üz-üzə

Rusiya məsələsi Avropa Şurasını ikiye bölüb; Qabil Hüseynli: "Bu təşkilatın əvvəlki nüfuzu qalmayıb..."

Avropa Şurasının Parlament Assambleyasının (AŞ PA) Rusiyanın bu quruma qayıtmasını dəstəkləyən qətnamə qəbul etməsinə bir sıra AŞ PA üzvü olan dövlətlərin etirazları böyüyür. Səsvermədən sonra Ukrayna nümayəndə heyətinin AŞ PA-nı tərk etdiyini elan etməsi ilə başlayan etirazlara Baltıqyanı ölkələr, eyni zamanda Hollandiya, Danimarka da qoşulub. Bu ölkələr də AŞ PA-da fəaliyyətlərini dayandıracaqlarını bəyan edirlər.

Yaranmış vəziyyət Avropa Şurasının daxilində ciddi çat meydana gətirib. Rusiya məsələsinin AŞ PA-nı parçalanmağa qədər problemlə üz-üzə qoya biləcəyindən belə, danışılmağa başlanıb.

Bu mövzuda "Yeni Müsavat"a şərhində politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, Rusiya ilə bağlı yaranmış vəziyyət AŞ PA-nın tarixində görünməmiş hadisədir: "Rusiyanın AŞ PA-dan xaric edilməsi onun Ukrayna ərazilərini ilhaq etməsi ilə bağlı atılmış addım idi. İndi Rusiyanın AŞ PA-ya bərpa edilməsi qəribə mənzərə yaradıb. Bir sıra dövlətlər məntiqli sual ünvanlayırlar ki, Rusiya Ukrayna ərazilərini ilhaq siyasətindən imtina edib və əraziləri Ukraynaya qaytarıb ki, indi onu AŞ PA-ya qaytarırlar? Narazılıqlar ciddidir və ilhaq aradan qalxmıdığı üçün haqlıdır. Artıq bir çox dövlətlər AŞ PA-nın heç nəyə yaramayan, marginal, qətiyyətsiz bir quruma çevrildiyini bəyan edirlər. Qeyd edirlər ki, bu qurum Avropa məkanına daxil olan ölkələrdə nə demokratik proseslərə, nə insan haqlarına, nə də pülrealist cəmiyyət quruculuğu proseslərinə yardım etmək imkanında deyil. AŞ PA-nın öz üzvləri bu qurumu səmərəsiz bir təşkilat hesab edirlər. Mən isə hesab edirəm ki, AŞ PA yaranandan çox ciddi çətinliklərlə üzləşib. Xüsusilə SSRİ dağıldıqdan sonra postsovet məkanına daxil olan respublikaların Avropa Şurasına daxil olması ilə bu qurumun işi ağırlaşdı. Avropa Şurası sözügedən regiona daxil olan ölkələrdə demokratiya və insan haqları ilə bağlı xeyli cəhdlər edib. Bu cəhdlərin bir çoxu nəticəsiz olub. Rusiyaya qarşı münasibətdə isə bu qurum öz daxilində ciddi problemlərə yol açmış olub. Bu addım Avropa Şurasında böhranlı bir vəziyyət yaradıb. Böhran bir müddət davam edəcək. AŞ PA-nın növbəti sessiyasına qədər əgər vəziyyətin düzəldilməsi istiqamətində radikal addımlar atılmasa, ən azından narazı dövlətlərlə iş aparılıb Rusiyanın Avropa Şurasında roluna dair müəyyən izahatlar verilməyə, növbəti sessiyada daha sensasion və AŞ PA-nı silkləyəcək addımların şahidi də ola bilərik. Yeni Avropa Şurasının başı üzərində bir "Domokl qılıncı" asılıb, bu "qılınc" onun başı üzərinə enər və bir təşkilat kimi sarsıdıb məhv edə bilər. İstənilən halda AŞ PA-nın indiki gücü, indiki təsir dairəsi əvvəlki illərdəki gücündən və təsir dairəsindən xeyli aşağı düşüb, öz əhəmiyyətini xeyli itirmiş xarakter daşıyır".

Politoloq vurğuladı ki, Avropa Şurası Avropaya lazım olsa da bu təşkilatın potensial dağılma ehtimalı da gündəmdə qalmaqdadır.

Xatırladaq ki, Ukrayna torpaqlarını ilhaqa görə 2014-cü ildə Rusiya AŞ PA-da səsvermə və nümayəndələrinin çıxışı hüququndan məhrum edilmişdi. Bir həftə öncə-iyunun 25-də yay sessiyasında Rusiyanın üzvlüyünün bərpa edilməsinə assambleyada 116 deputat lehinə, 62 deputat isə əleyhinə səs verib. Azərbaycan nümayəndə heyəti tam tərkibdə qətnamənin, yeni Rusiyanın lehinə səs verib. Avropa Şurasının Parlament Assambleyası Rusiya nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini təsdiq edib. Rusiya deputatları bundan sonra səsvermələrdə iştirak edə biləcəklər. Bununla yanaşı, AŞ PA Rusiya nümayəndə heyətinə tələblərini səsləndirib. Bu tələblərə əməl edilsə, Rusiya nümayəndə heyəti assambleyanın işində məhdudiyətsiz iştirak edə bilər. Moskva üzvlüklə bağlı borclarını ödəməli, Rusiya sərhədləri tərəfindən Rusiyanın ilhaq etdiyi Kırım sahillərində həbs edilmiş 24 ukraynalı dənizçini azad etməli, Çeçenistanda LQBT nümayəndələrinin təqiblərinə son qoymalı, müxalif siyasətçi Boris Nemtsovun qətlini təhqiq etməlidir.

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Fuad Abbasov mətbuat konfransı keçirib başına gələnləri danışdı

"Mənə 50 illik qadağa qoyuldu, Rusiya sanki hüquq dövləti deyil, orada elə bil, heç bir qanun işləmir..."

"Yeni Müsavat"ın müxbiri xəbər verir ki, Fuad Abbasov mətbuat konfransında alqışlarla qarşılanıb. O, hadisənin baş verdiyi ilk gündən başına gələnleri danışdı: "Mayın 16-sı saat 11-də gözənilmədən yaşadığım binada üç mülki şəxsin hücumuna məruz qaldım. Mən də onların kim olduğunu bilmədim və özümü müdafiə üçün müqavimət göstərdim. Sonradan onların polis olduğu məlum oldu və müqavimət göstərdiyim üçün mənə təzyiqlər etməyə başladılar. Qollarımı qandalladılar. Bu zaman mən dəqiqləşdirdim ki, bu, ciddi məsələdir. Məni əllərim qandallı boynumu aşağı əyib mikroavtobusun içərisinə salıb tavanında yerləşdirdilər. Ximski şəhərində yerləşən polis bölməsinə apardılar. Rusiya ərazisində yaşamaq hüququmun bitdiyini bildirdilər. Daha sonra adımdan yazılan ərizələrə imza atmağa məni məcbur etdilər. Məhkəmədə bütün hüquqlarım pozuldu və mənim Rusiyada yaşamaq iznimin olmadığını bir daha bildirdilər, deportasiya olunmağım üçün qərar verildi".

F.Abbasov vurğulayıb ki, Rusiya hüquq-mühafizə orqanları onun həbs müddətinin uzadılması üçün tərribata əl atıb: "İyunun

baycana deportasiya olunmağımın da qarşısı alındı və məni təkrar təcridxanaya göndərdilər. Həmin gündən aclıq aksiyasına başladım. Daha sonra öz hesabıma iki dəfə bilet almağımıza baxmayaraq, bizim Azərbaycana gəlmək cəhdimizin qarşısını aldılar. Mənə elə gəlir ki, Rusiya hüquq-mühafizə orqanları mənim həbs müddətimin uzadılması üçün və həbsimin cinayətini artırmaq üçün həтта evimə axtarıqlara cəlb olundular".

Qeyd edək ki, Rusiyanın bir neçə azərbaycanlı icması paytaxt Moskvada yaşayan və fəaliyyət göstərən F.Abbasovun ölkədən deportasiya olunması tələbi ilə Moskva vilayətinin Ximski Şəhər Məhkəməsinə müraciət edib. Moskva məhkəməsi mayın 7-də "Xarici vətəndaşın və vətəndaşlığı olmayan şəxsin Rusiya Federasiyası ərazisinə girişinə qadağa qoyulması" adlı 2737/2019 nömrəli işə baxıb və F.Abbasovun 50 il müddətində Rusiya ərazisinə girişinin qadağan edilməsi ilə bağlı qərar çıxarıb. Mayın 16-da Rusiyanın hüquq-mühafizə orqanları F.Abbasovu saxlayıb. Bundan sonra qərardan Moskva Vilayət Məhkəməsinə apelyasiya şikayəti verilib. Lakin məh-

rib ki, onun 50 il müddətində Rusiyaya daxil olmasına yasaq qoyulub: "Rusiya bir jurnalistdən qorxaraq ona 50 illik qadağa qoyub. Rusiya qanunvericiliyinə görə, cinayətkarlara maksimum 15 il Rusiya ərazisinə daxil olmaq qadağan olunub. Mənə isə 50 illik qadağa qoyuldu. Bu mənim üçün şəərəfdir ki, Rusiya bir jurnalistin fəaliyyətindən qorxdu. Mən dəstək üçün hər kəs, o cümlədən Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin əməkdaşlarına, şəxsən səfir Polad Bülbüloğluna təşəkkür edirəm. Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyi bir vətəndaş olaraq mənə sahib çıxdı". Fuad Abbasov Azərbaycanın ombudsmanı Elmira Süleymanovaya da təşəkkür edib.

Jurnalist həmçinin qeyd edib ki, onun müsadirə olunmuş əşyaları geri qaytarılmayıb: "Müsadirə olunmuş əşyalarımı geri qaytarılmayıb. Həтта telefonum oğurlanıb deyə bilərəm. Çünki onun müsadirə olunması heç yerdə qeyd olunmayıb. Bu telefonda mənim bütün sosial şəbəkə hesablarım olub. Doğrudur, mən onları şifrələmişdim və bu şifrəni açacaqlarına inanmıram. Bütün əşyalarımı saxlayıblar və geri vermirlər".

İşləmir. Bu gün vəkil Teyyub Şərifov Moskva Əyalət Məhkəməsindən sənədləri alıb yüksək məhkəməyə şikayət edib. İnanıram ki, Yüksək məhkəmə Rusiya məhkəmələrinin adını batırmamaq üçün bu günə qədər haqqımda çıxarılan bütün qərarları ləğv edəcək. Əks halda, mən Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə şikayət edəcəyəm. Mən bir Azərbaycan jurnalistinin qanunsuz olaraq həbs edilməsinə susmaq niyyətində deyiləm".

Fuad Abbasovun atası Malik Abbasov da "Yeni Müsavat"a danışdı. O qeyd edib ki, əgər müvafiq dəstək olsa, övladı fəaliyyətini Azərbaycanda davam etdirə bilər: "Oğlumun sağ-salamat Bakıya gəlməsindən məmnunam və xalqın ona qarşı diqqətindən fəxr hissi keçirdim".

Malik Abbasov həmçinin Fuad Abbasovun bundan sonra Azərbaycanda yaşayıb xalqına xidmət göstərməsini arzu etdiyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, əgər bu istiqamətdə ona şərait yaradılsa, sahib olduğu bacarıqlara uyğun iş qurmasına dəstək olursa, oğlu məmnuniyyətlə vətəninə yaşayıb fəaliyyətinə davam edə bilər.

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
Fotolar Ailim LİFTİYEV

Səhiyyə Nazirliyi 2018-ci ildə 19 saxta diplom aşkarlayıb. Bu barədə Səhiyyə Nazirliyinin Hüquq və daxili nəzarət sektorundan APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib. Nazirlik tərəfindən 2019-cu ilin ilk 3 ayı ərzində isə 4 saxta diplom aşkar edilib. Aşkarlanmış saxta diplomlarla bağlı Baş Prokurorluğa müraciət olunub.

Bəs saxta diplomlar necə əldə olunur? "Yeni Müsavat" a danışan təhsil eksperti **Kamran Əsədov** bildirib ki, saxta diplom məsələsini 3 kateqoriyaya bölmək olar: "Birinci kateqoriya diplomları dövlət nümunəli olmayanlardır. Kimlərsə bu və ya digər yolla xaricdə təhsil alır ki, onların diplomları dövlət nümunəli olmur. İkinci-si də təhsil aldıkları universitetin diplomları Azərbaycanda tanınmır. Üçüncü kateqoriya isə bir qədər fərqlidir. Belə ki, abituriyent Azərbaycan universitetinə qəbul olub, ancaq bu proses Dövlət İmtahan Mərkəzi yolu ilə baş tutmayıb. 2014-cü ildə Dövlət İmtahan Mərkəzinin rəhbəri Məleykə Abbaszadə müsahibəsində demişdi ki, 1992-2001-ci illərdə 22 min 332 nəfər azərbaycanlı gənc oxuyub diplom alıb, ancaq onların diplomları saxtadır. Bu proses eyni zamanda Təhsil Nazirliyi sisteminə çalışan müəllimlər arasında da ortaya çıxmışdı. Xatırlayırıq ki, Müəllimlər İnstitutunun xüsusilə də Gəncə filialını bitirən 600-dən çox şəxsin diplomunu, təhsil sisteminə çalışsalar da dövlət nümunəli kimi qeydə alınmamışdı. Səhiyyə sisteminə də təbii ki, bu problem qalır. Vaxtilə Azərbaycan Beynəlxalq Uni-

versiteti, Təvəkkül Universiteti var idi. Orada diplom alanların böyük əksəriyyəti tibb ixtisasını bitirsələr də, sonradan bu sistemdə çalışdılar. Bu hal çox ciddi fəsad törətməkdə davam edəcək. Çünki işə qəbul prosesində vahid mərkəzin olmaması bu kimi problemləri ortaya çıxarır. Hesab edirəm ki, bu, daha da genişlənəcək. Çünki burada cəzasızlıq sindromu var. Bir məsələ də var ki, 2009-cu ildə qəbul edilmiş "Təhsil haqqında" Qanuna qədər bəzi ali təhsil müəssisələrinin özlərinin tələbə qəbul etmək səlahiyyəti

lansa da, onlar işləyirlər. Ona görə də monitoring aparılmalıdır. Nə qədər ki, diplomların yoxlanılması prosesi açıq qayda da həyata keçirilmir, bu cür hallar baş verəcək. Çünki işə qəbul prosesi daxili qaydada həyata keçirilir".

Ekspertin sözlərinə görə, işə qəbul prosesi mərkəzləşmiş qaydada olduğu zaman mütləq şəkildə, diplomların yoxlanılması prosesi də həyata keçirilir: "Bu zaman işə qəbul olunanlar işə qəbul edilmir. Hazırda saxta diplomlar daha çox səhiyyə və təhsil sisteminə var. Doğrudan

Türkiyədə kurs keçirlər. Deyim ki, Türkiyədə məşhur tibb müəssisələri var ki, onlar orada kurslar təşkil edirlər. Bu kurslar 2-3 aylıq olur. Həmin kursları təşkil edən hansısa sahə üzrə olan həkimlərdir. Azərbaycandan da şəxslər var ki, Türkiyənin tibb sahəsində tanınan universitetlərində bir müddət 3-6 aylıq kurs keçirlər. Oradan da ölkəmizdə olmayan, bir qədər də bəli-bəzəkli sertifikatlar alırlar. Ancaq həmin sertifikat hansısa hüquqi qüvvəyə malik deyil. Təhsil alma formaları var. Bu formaya görə, sonda hüquqi sənəd daşımayan kurslar fəaliyyət göstərir. Təkcə tibb sahəsi deyil, digər sahələr üzrə də bu cür kurslara qatılmaq olur. Azərbaycandan bəzi gənclər reklam üçün həmin kurslara gedib, foto çəkdirib, sonra da sosial şəbəkələrdə yayırlar. Nəticədə bundan istifadə edib, ölkədə tibbi xidmət göstərirlər. Bu, çox təhlükəli məqamdır. Türkiyədə ən ciddi təhsil sahələrindən biri tibb sahəsidir. Orada mütəxəssis olmaq heç də asan məsələ deyil. Uzmanlıq asanlıqla əldə ediləcək pille deyil. Ona görə də xüsusi mərkəz yaranmalı, işə götürənlər işçilərin diplomlarını yoxlama imkanına malik olmalıdırlar. Apardığımız kiçik monitoringlərdən məlum olub ki, bu gün diplomsuz səhiyyə işçilərinə özəl klinikalarda rast gəlmək mümkündür. Stomatologiya sahəsində çalışanlar var ki, Ukraynada, Türkiyədə və digər bu kimi ölkələrdə kurs keçirlər. Onların aldıkları sertifikatın heç bir hüquqi qüvvəsi yoxdur".

Qİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Saxta diplomlar necə əldə olunur?

Kamran Əsədov: "Hazırda saxta diplomlar daha çox özəl sektordadır"

var idi. Ona görə də bir çox diplomlar rəsmi olsa belə, problem olaraq qaldı. Səhiyyə sisteminə də bu cür faktlar daha çox özəl sektordadır. Məsələn, bu gün ölkədə stomatologiya sahəsində çalışan xeyli sayda insan var ki, heç onların diplomunu da yoxdur. Bu adamlar vaxtilə ABU-nun stomatologiya ixtisasını bitiriblər və bu gün də universitet bağ-

da məsələ kifayət qədər ciddidir. Hər iki məsələdə xüsusən də saxta diplomlar özəl sektordadır daha çoxdur. Bir çoxları Türkiyədə adi sertifikat alıb, onu insanlara diplom kimi sınırlar. Düşünürəm ki, özəl sektordakı məsələ ilə bağlı monitoring aparmağa ciddi ehtiyac var. Adamlar var ki, Azərbaycanda hansısa tibb kollecini qurtarırlar. Daha sonra isə

Azərbaycan ətrafında müharibə təhlükəsi qalır

İrana qarşı sərt sanksiyalar hərbi toqquşma riskini artırır

Xəbər verdiyimiz kimi, İran zənginləşdirilmiş uran ehtiyatının 2015-ci ildən sonra ilk dəfə 300 kiloqramlıq limiti keçdiyini bəyan edib. Bu barədə məlumatı "Fars" Xəbər Agentliyi yayıb. Artıq Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik də bu məlumatı təsdiq edib. Almaniya və Britaniya Tehrana müraciət edərək nüvə anlaşmasını daha da zəiflətməyə çağırıb.

Qeyd edək ki, BMT-nin də vasitəçiliyi ilə 2015-ci ildə İran və "altılıq" ölkələri (BMT TŞ-nin 5 daimi üzvü və Almaniya - K.R.) arasında "Əhatəli Ortaq Əməliyyat Planı" adlı anlaşma imzalanıb. Bu anlaşmaya əsasən İran yalnız dinc məqsədlər üçün yetəcək 3,67 faiz uran zənginləşdirmək hüququna malik olur və maksimum 300 kiloqram urana sahib ola bilər. Daha artıq zənginləşdirilmiş uranı isə Tehran beynəlxalq bazarda sata və əvəzinə təbii uran ala bilər. Eyni zamanda uran zənginləşdirilməsi üçün vacib olan ağır suyu da yalnız 130 ton həcmində saxlaya bilər.

Bu il mayın 8-də prezident Həsən Ruhani anlaşmaya sadiq qalan 5 ölkəyə müraciət edərək müqaviləni qorumaq üçün 60 gün vaxt vermişdi. Hə-

sən Ruhani bildirmişdi ki, anlaşmanın 26 və 36-cı maddələrinə əsasən embarqoların yenidən bərpa edilməsi və tərəflərdən birinin öhdəliyi yerinə yetirmədiyi halda İran nüvə anlaşmasındakı öhdəliklərini hamısından və ya bir qismindən çıxarabilir.

Mayın 15-də İran hökuməti nüvə anlaşmasının bəzi maddələrindən geri çəkildiyini elan edib. Rəsmi Tehran bəyan edib ki, uranın zənginləşdirilməsi və ağır su istehsalı üzərindəki məhdudiyyətlərdən imtina edir. Həsən Ruhani bildirib ki, anlaşmada iştirak edən digər ölkələr İranın maraqlarını qoruyacaq addımlar atmaları üçün 60 gün müddət veriblər.

Mütəxəssislərə görə, İran zənginləşdirilmiş uranın həcmi 1050 kiloqrama çatdıracağı halda nüvə silahı istehsalına

başlaya bilər. Qeyd edək ki, ABŞ prezidenti 2018-ci ilin mayında nüvə anlaşmasından çıxıqdıqan sonra Tehran anlaşmada qalan digər 5 ölkəyə - Rusiya, Çin, Fransa, Almaniya və Böyük Britaniyaya müraciət edərək anlaşmaya sadiq qalmağa çağırıb. Bu ilin mayında da İran məhz Avropa ölkələrini anlaşmadakı öhdəlikləri yerinə yetirməyə çağırıb. Əks təqdirdə, nüvə fəaliyyətini davam etdirəcəyini bəyan edib. İranın son addımı, yəni zənginləşdirilmiş uran və ağır su həcmi artırmasının Avropa ölkələrinə təzyiqli məqsədi daşdığı ehtimal olunur. Ancaq indi Avropanın ABŞ-ın sanksiyalarını zəiflətmək gücü yoxdur.

Əgər İran bu işi davam etdirib uranın zənginləşdirilməsini 20 faizə yüksəldərsə, o zaman Tehran nüvə silahı əldə etməyə yaxınlaşa bilər. Bu isə Tehrana qarşı beynəlxalq təzyiqlərin artması deməkdir. Ancaq o da var ki, rəsmi Tehran dəfələrlə bəyan edib ki, nüvə silahı əldə

etmək planı yoxdur.

Bütün bunlar ABŞ-İran münasibətlərinin gərgin olduğu bir dövrdə baş verir. May ayında İrandan gözlənilən təhlükəni əsas götürərək Fars körfəzinə əlavə gəmi və texnika göndərən ABŞ rəhbərliyi toqquşma riskinin yüksək olduğunu bəyan edib. İyunun 20-də Tehranın ABŞ ordusuna məxsus PUA-nı vurmasından sonra isə savaşın başlaması an məsələsi olub. Lakin ABŞ rəhbərliyi yaranmış gərginliyi danışıqlar yolu ilə həll etməyi təklif edib. Bu məqsədlə Oman vasitəsilə İrana danışıqlar təklifi göndərib. Ancaq İran tərəfi embarqoların davam etdiyi vaxtda danışıqları bərpa etməyə lüzum görmədiyini bəyan edib. Son hadisələr isə İrandan ABŞ arasında gərginliyi yenidən yüksəldə bilər. Çünki ABŞ administrasiyasında bir sıra nüfuzlu şəxslər İrana qarşı hərbi əməliyyatın tərəfdarıdır. Tehranın nüvə aktivliyi onların hərbi əməliyyat təkliflərini yenidən aktuallaşdırır.

Ötən gün İran parlamentinin təhlükəsizlik və xarici əlaqələr komissiyasının atom enerjisi üzrə alt komissiyasının sədri Mustafa Zünnur bəyan edib ki, ABŞ İrana hücum edərsə, o zaman İran yarım saat ərzində İsraili xəritədən silə bilər. İrandan yayımlanan "Əl-Alem" kanalına açıqlama verən Zünnur deyib ki, Tramp, sadəcə, pul düşünən biridir, müharibə adamı deyil.

Qeyd edək ki, din xadimi olan Zünnur 1980-2012-ci illər arasında İncilab Keşikçiləri Korpusunda (Sepah) xidmət edib. Məlum olduğu kimi, ABŞ prezidenti bir qədər əvvəl Sepahı terror təşkilatları siyahısına daxil edib.

Bu arada Yaponiyada keçirilən G-20 sammitində iştirak edən Səudiyyə Ərəbistanı vəliəhd-şahzadəsi Məhəmməd bin Salman İrandan savaşa qoşulmağı istəmədiyini deyib. Bu barədə məlumatı xarici siyasət üzrə dövlət naziri Adil əl-Cubeyr verib. Onun sözlərinə görə, vəliəhd G-20 sammitində ölkə liderləri ilə görüşlərində onlara İrandanla

müharibə etmək istəmədiklərini deyib. Vəliəhd lider dövlətlərlə görüşlər zamanı İrandan krallığa qarşı düşmən siyasət aparmaqda ittiham edərək bu siyasətin qarşısının alınması üçün beynəlxalq dəstək istəyib.

Ötən həftə ərəb mediası BƏƏ vəliəhdi Məhəmməd bin Zayed-in də İrandanla müharibə tərəfdarı olmadığı haqda açıqlamasını yayıb. Bu isə onu göstərir ki, region ölkələri müharibə riskini gözə almaq istəmir. ABŞ hökuməti də bu amili nəzərə alaraq İrandanla birbaşa hərbi qarşıdurma deyil, təzyiqlər vasitəsilə Tehrana güzəştə məcbur etmək yoluna üstünlük verir. Hazırda Vaşinqton əksər sahələrdə İrandanla qarşı embarqolar tətbiq edir. Neft satışı demək olar ki, minimuma enən Tehrana qarşı ABŞ sanksiyaları qarşısında İran hakimiyyəti açıq qarşıdurma deyil. Bununla da Tehran diplomatik dillə itirəcək heç nəyin qalmadığını, savaşa hazır olduğunu nümayiş etdirir.

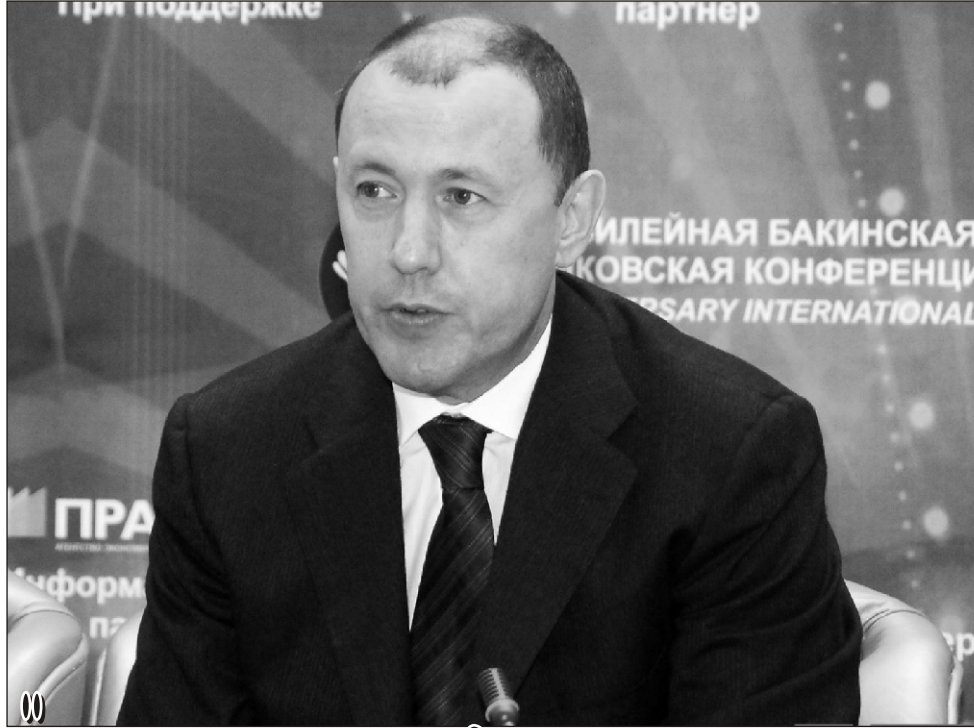
Qİ RÖVSƏNOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Bu günlərdə Contact.az internet resursunda Azərbaycan Beynəlxalq Bankının (ABB) sabiq rəhbəri, hazırda həbsdə olan Cahangir Hacıyevin müdafiəsinə yönəlik bir təhlil yerləşdirilib. Azərbaycanda məhkəmə, istintaq prosesi, iqtisadi xarakterli cinayətlərin araşdırılması təcrübəsinə həsr olunmuş təhlil bir sıra məqamları ilə diqqəti cəlb edir.

Materialda qeyd olunur ki, Azərbaycanda qətimkan tədbiri kimi həbsin seçilməsi halı çox geniş yayılıb: "Məsələn, məhkəmə statistikasına görə 2017-ci ildə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş şəxslərin xüsusi çəkisi Azərbaycanda 54,8 faiz, Qırğızıstanda 39,6 faiz, Tacikistanda 34 faiz; Belarussda 30,7 faiz, Rusiyada 29 faiz, Ukraynada 21,2 faiz və s. təşkil etmişdir. Halbuki Qərbi Avropanın çox ölkələrində bu göstərici 8,15 faizdən artıq olmur. Göründüyü kimi, azadlıqdan məhrum etmə cəzası Azərbaycanda daha yüksəkdir. İttihamedici hökmlərin sayının artması, azadlıqdan məhrum etmə cəzasının tempinin sürəti çox narahatedici əlamətdir və ədalət mühakiməsində ciddi problemlərin olduğunu göstərir".

Təhlili aparan şəxsin Azərbaycanda iqtisadi xarakterli cinayətlərin araşdırılması sahəsində peşəkarlığın olmamasına dair fikirləri haradasa qəbul olunandır. Məhz elə bu zərurəti nəzərə alaraq ölkə prezidentinin fərmanı ilə Azərbaycanda sırf iqtisadi cinayətləri, mübahisələri araşdıracaq kommersiya məhkəmələrinin yaradılmasına başlanılıb. Bununla bağlı müvafiq hüquqi baza formalaşdırılıb, yəqin ki, ən uzağı növbəti ildən həmin məhkəmələr fəaliyyətə başlayacaq.

Müəllifin C.Hacıyevin Beynəlxalq Bankdakı yeyintilərlə bağlı aparılan istintaq, məhkəmə prosesinə dair fikirləri, onun həmin illərdə baş vermiş iqtisadi böhranın qurbanı kimi təqdim olunması bir mənəvi olaraq sabiq bankirin müdafiəsinə yönəlib desək, yanlışdır. Xüsusilə ölkənin ən böyük bankının talanmasına dair proseslərin uzadılması, yeni şəxslərin istintaqa cəlb olunması barədə qeydlər diqqəti cəlb edir. Məsələ burasındadır ki, iqtisadi xarakterli cinayətlərin istintaq illərlə davam edən bir proses ola bilər. Dünya praktikası da göstərir ki, iqtisadi, maliyyə xarakterli istintaq, hətta məhkəmə prosesləri 5-6, bəzən 10 ilə qədər davam edə bilər. Nəzərə alsaq ki, Beynəlxalq Bank işində söhbət onlarla ölkədə, ofşorlarda həyata keçirilmiş maliyyə-bank əməliyyatlarını əhatə edir, bu zaman istintaqın yeni-yeni faktlar aşkarlanması təəccüblü deyil.

UDM-in 20-25 faizini mənimsəyən Cahangir Hacıyevi

"süddən çıxmış ağı qaşığı" elan etmək cəhdi

Sabiq bankirin təbliğinə hesablanmış məqalədə onun talan etdiyi 9 milyard dollar niyə unudulur?

Müəllifin C.Hacıyevin Beynəlxalq Bankdakı yeyintilərlə bağlı aparılan istintaq, məhkəmə prosesinə dair fikirləri, onun həmin illərdə baş vermiş iqtisadi böhranın qurbanı kimi təqdim olunması bir mənəvi olaraq sabiq bankirin müdafiəsinə yönəlib desək, yanlışdır. Xüsusilə ölkənin ən böyük bankının talanmasına dair proseslərin uzadılması, yeni şəxslərin istintaqa cəlb olunması barədə qeydlər diqqəti cəlb edir. Məsələ burasındadır ki, iqtisadi xarakterli cinayətlərin istintaq illərlə davam edən bir proses ola bilər. Dünya praktikası da göstərir ki, iqtisadi, maliyyə xarakterli istintaq, hətta məhkəmə prosesləri 5-6, bəzən 10 ilə qədər davam edə bilər. Nəzərə alsaq ki, Beynəlxalq Bank işində söhbət onlarla ölkədə, ofşorlarda həyata keçirilmiş maliyyə-bank əməliyyatlarını əhatə edir, bu zaman istintaqın yeni-yeni faktlar aşkarlanması təəccüblü deyil.

Müəllifin Cinayət Məcələsinin 179-cu maddəsi ilə bağlı fikirləri də qəbul ediləndir. Xüsusilə israfetmə ilə mənimsəmənin eyniləşdirilməsinin yaratdığı problemlər barədə qeydlər reallığı əks etdirir. Lakin C.Hacıyevin işi üzrə aparılan istintaq nəticəsində aşkara çıxarılan mənimsəmələri yalnız Azərbaycan məhkəmələri deyil, Böyük Britaniya məhkəmələri də qeyd edirlər. Bu ölkədə C.Hacıyevin xanımı Zamirə Hacıyevanın xərcləmələrinə dair açıqlanan məlumatlar sabiq bankirin "süddən çıxmış ağı qaşığı" olmadığını çox aydın şəkildə ortaya qoyur. Z.Hacıyeva on il ərzində Londonda məşhur dükanı "Harrods"da 16 milyon funt sterlinq (35.85 milyon manat) xərcləyib. Bu ödənişlər Bey-

nəlxalq Banka məxsus 35 kartla həyata keçirilib.

C.Hacıyevin arvadı plastik kartlarla Azərbaycanda və bir çox xarici ölkələrdə bankomatlar vasitəsilə Beynəlxalq Bankdan 13.5 milyon dollar, 2.8 milyon avro və 4 milyon manat (o vaxtkı məzənnə ilə 18 milyon manat) çıxarıb.

Britaniya Ali Məhkəməsinin araşdırmaları üzə çıxarıb ki, Virgin adalarında mənzillənən bir şirkət Londonun qərbində «Harrods» alış-veriş mərkəzinin yaxınlığında bir evə 11.5 milyon funt (15.13 milyon dollar) ödəyib. Və bu evin sahibləri Zamirə Hacıyeva və Cahangir Hacıyevdir.

2013-cü ildə Zamirə Hacıyevanın nəzarət etdiyi başqa bir şirkət Berkshire qraflığında, Ascot kəndinin yaxınlığında təmtəraqlı qolf kursu və əmlakını - "Mill Ride Golf Club"u almaq üçün 10 milyon

funt (13.15 milyon dollar) isə ödənişləri dayandırdı. Daha sonra Telman İsmayilov dörd şirkətini Cahangir Hacıyevin tanışları olan, Xəqani Bəşirovun nəzarətində olan şirkətlərə keçirdi".

F.Abdullayev kosmosa turist kimi uçan ilk müsəlman qadın olan Ənuşə Ənsarinin bankdan kredit götürməsi ilə bağlı da maraqlı açıqlama verib. Sitat: "Ənuşə Ənsari ABŞ-da "Ağıllı ev" layihəsi üçün bankdan 12 milyon dollar kredit götürmüşdü. Sonradan kreditin faizi ödənilsə də, əsas borc qalmışdı. Mən işdən ayrıldıqdan sonra bu barədə məlumatım yoxdur".

Cahangir Hacıyev və komandasının sadələşdirilməsi göstərən məqamlar çoxdur. Məsələn, Cahangir Hacıyevin razılığı ilə Qazaxıstanda "Kultuk" neft yatağı alınır. Bu epizod üzrə də Fuad Abdullayevin adı şahid qismində keçir. O, ifadəsində deyib: "Cahangir Hacıyevi Emin Sadiqlə mən tanış elədim. Neft yatağının alınması ilə bağlı razılıq əldə olundu. Həmin neft yatağı bir neçə şəxsin adına rəsmiləşdirildi. Bankın adına isə - bankın Hətam Həsənovun adlı əməkdaşının adına 60 faiz rəsmiləşdi. Sonra Qazaxıstanda yeni şirkət yaradıldı, Emin Sadiq, Fuad Hüseynli, yerli vətəndaş olan bir nəfər və Cahangir Hacıyevin adına

Bankda işləyib. Bildirib ki, Cahangir Hacıyev Beynəlxalq Bankın rəhbəri olandan sonra 2001-ci ildə onu Moskva filialının rəhbəri təyin edib. Orada bir çox layihə işləri həyata keçirilib. Fuad Abdullayev kosmik talançılığın, Telman İsmayilova kredit verilməsi göstərişinin Cahangir Hacıyevdən gəldiyini deyib.

Sitat: "Telman İsmayilov bankdan 70 milyon dollar kredit götürdü. Odessa şəhərində ticarət şirkətlərinin inşası üçün Beynəlxalq Bankın Moskva filialına müraciət etdi. Layihəni həyata keçirmək üçün ona kredit verildi. Lakin Telman İsmayilovun işlərində problemlər yarandıqından kreditləri ödəyə bilmədi. 2013-cü ildən

rəsmiləşmə oldu. Bankı Lüksemburq şirkəti, yeni Xəqani Bəşirov təmsil edirdi. Yatağın alınmasına isə 16 milyon dollar pul verilib. Hazırda Qazaxıstan məhkəməsində bu işlə bağlı məhkəmə çəkişməsi gedir".

Beynəlxalq Bankdan yalnız özünü iş adamı kimi tanıdan İbrahim Nehrəmlinin utopik "Xəzər adaları" layihəsinə 800 milyon manat kreditin ayrılması göstərir ki, C.Hacıyev nə qədər "günahsız"dır.

Məhkəmə proseslərinin davam etdiyi indiki vaxtda dövrüyyəyə belə yazıların buraxılması, Hacıyevin cinayətlərinə müxtəlif cür haqq qazandırma cəhdləri heç də təsadüfi görünür.

C.Hacıyevin müdafiəçiləri iddia edir ki, Beynəlxalq Bank 2001-2015-ci illərdə çoxlu sayda müəssisələr, zavodlar, fabriklər və s. yaradıb. Amma əslində bu şirkətlər Beynəlxalq Banka yox, C.Hacıyevin özünə məxsus olub - bankdan oğurlanan pullar hesabına sözügedən şirkətlərə sərmayə qoyub, ancaq ölkə bu şirkətlərdən bir qəpik də faydalanmayıb.

Məhz C.Hacıyevin rəhbərliyi dövründəki talançılıq nəticəsində Azərbaycan dövlətinin maliyyə-bank sektoruna misli görünməmiş zərər vurulub. Söhbət 9 milyard dollardan, başqa sözlə, ölkənin ümumi daxili məhsulunun 20-25 faizi səviyyəsində mənimsəmədən gedir.

Bu gün Böyük Britaniya məhkəməsi xanım Hacıyevanın işini araşdırır. Bu prosesdə Z.Hacıyeva əldə etdiyi gəlirlərin mənəbini göstərə bilmir, çünki o pullar Azərbaycan dövlətinin oğurlanmış pullandır. Bu gün C.Hacıyev Azərbaycan məhkəməsində yol verdiyi cinayətlərin hesabını verir. Hər bir vətəndaş kimi onun müdafiəsinə təşkil etmək hüququ var. Lakin məhkəmədən ədalət gözləyənlər eyni yanaşmanı özləri də nümayiş etdirməlidirlər. Əks halda, özləri qərəzli durumda görünürlər...

Yeni xəyanət videosu: məqsəd nədir, sənətkar?

Samir SARI

İndi də bir Ələmdar söhbəti çıxıb. Yeni videodur. Bu gün-sabah bir neçə milyon adam bir-birinə göndərəcək və bu video reytinglər qıracaq.

Videonun qısa məzmunu sadəcə biabırılıqdan ibarətdir. Orta yaşlı bir kişi gəlib arvadını öz əmisioğlu ilə birlikdə tutub və videoya çəkərək hədələyir ki, əgər o, yəni suçlu oynas Ələmdar köçüb getməsə, başına pis iş gələcək.

Ələmdar da zorlanmaq və asılmaq qorxusundan kənddən köçüb getməyə dərhal razılaşır. Əslində o, situasiyanı daha ayıq qiymətləndirir. Hətta o qədər ayıqdır ki, zərərçəkən əmisioğluna "haqq-hesabı videoya çəkmə" deyir. Amma aldadılmış ər şir öldürmüş pəhləvan kimi deyir, yox e, nə çəkmə...

Ardınca "xalq hər şey bilməlidir" qrafasına girəcək proses gedir və budur, xalq hər şeyi bilir.

İndi Ələmdar o kənddən çıxıb, ya çıxmayıb, bilinmir. Çıxmıybsa, aldadılmış ər tərəfindən tutulub zorlanıbmı (adam vəd etmiş, and içmişdi), o da məlum deyil. Heç bu biabırılıqdan sonra həmin ər-arvadın boşanıb-boşanmadığı barədə də xəbər yoxdur.

Bircə bilinən odur ki, ortada ölüm-itim olmayıb. Olsaydı, rayonlardan gələn kriminal xəbərlərdən biri də "Ər arvadını qısqanlıq zəminində öldürdü" və ya "iki əmioğlu arasında namus davası" olardı. Şükür ki, məsələ kriminal müstəviyə çıxmayıb, salam-səfa ilə ötüşüb.

Amma ortada bu video olmasaydı, daha yaxşı olmazdı mı? İndi tərəflərin yaxınları, qohumları məsələyə müdaxil olub, ortalıq qarışdıracaqlar. Biri aldadılmış ərə deyəcək ki, Ələmdarı nahaq buraxdın, gerek ən azı bıçaqla vuraydın, ya da o dediyini eləyeydin. O biri də Ələmdara deyəcək ki, sən niyə kənddən gedirsən, o getsin, biabır olan odur, sən kişi işi görmüsən.

Bir az da qaz verildəndən sonra Ələmdarın başı çönəcək, deyəcək, eləmişəm, yaxşı eləmişəm, kənddən də heç yerə getmirəm. Söhbət bura dirənəndə əmoğlu məcbur olacaq kəsici-deşici alətlərə əl atsın. Axı o bir dəfə Ələmdara qarşı humanistlik eləmişdi, "səni buraxıram, amma kənddən gedəssən" demişdi. Amma gör, Ələmdar nə edir?

Bununla belə, bilmək olmaz, bəlkə Ələmdar tirkaya getməyən, ağıllı biridir, bilir ki, bu işin sonu kriminal xəbərlər bülletenində bitər, ona görə də bəri başdan, əldən qurtulmuşkən, başını götürüb, başqa yerə gedər. Ağıl olsa, elə edər, özü kənddən çıxar və kəndin ortasına başı dik şəkildə çıxmaq imkanını əğyara həvalə edər.

İndi gələk, məsələnin o tərəfinə ki, insanları bu cür videolar çəkib özlərini biabır etməyə nə vadar edir. Bunlar, türkün sözü, nəyin peşindədirlər, məqsədləri nədir, nəyə nail olmaq istəyirlər? Belə edəndən sonra kənd-kəsəkdə hörmətləri artırmı, yaxşı ad-san qazanırlarmı?

Görəcək işdir. Bəzi Hollivud filmlərində belə epizodlar olur: aldadılan ər bir dəstə jurnalistlə, polisə gəlib arvadını və onun oynaşını yataqda tutur və təntənə ilə bəyan edir ki, şahid olun, ortada xəyanət var. Onlar da şahidlik edirlər və xəyanətə uğramış ər kefikök halda deyir, indi məhkəməyə müraciət edə bilərəm.

Oralarda belə əhvalatlar ona görə baş verir ki, ortada milyonluq təminat söhbəti var. Ər xəyanətə məruz qaldığını sübut etsə, təminat ödəmir, 1-2 milyon qabağa düşür, ona görə elə hərəkət edir və "buynuzlu qoç"un qisası buynuzsuzda qalır.

Bəs bizim xəyanət videosu çəkənlər nə istəyir? Üstəlik, bunu niyə paylaşırlar? Mütləq xalq bilməlidir ki, Ələmdar nə iş görüb və başına nə iş gəlib?

Adam ha fikirləşir, bu hərəkətlərə bir mənə verə bilmir. Bəziləri dərinə getmədən bütün günahları İnternetin, Feysbukun, İnstagramın üstünə yıxa bilər. Guya ki, günahkar bu sosial şəbəkələrimiz. Elə deyil. Sosial şəbəkələrin yüz milyonlarla üzvü var, hamı özünü biabır edirmi?

Düzdür, bu və ya digər şəkildə qafasının sağlıq durumunun, maniakal şövqlərinin, tərbiyələrinin nədən ibarət olduğunu nümayiş etdirənlər çoxdur, amma yenə də çoxun əqli kəsir ki, bəzi intim məsələləri bu platformaya çıxarıb özlərini, nəsillərini, kəndlərini biabır eləməsinlər.

Bax, yaxşı ki, Ələmdarın vəqəsinin hansı rayonun hansı kəndində olduğu bilinmir, yoxsa indi sosial şəbəkə üzvləri həmin rayondan olan dostlarıyla məzələndirilərlər.

Allah heç kəsi nə Ələmdarın əmioğlusunun, nə də özünün gününə qoymasın...

Türkiyənin Azərbaycan və Moldovadakı keçmiş səfiri, Türk Dünyası Parlamentlər Birliyinin xarici əlaqələr baş koordinatoru Hulusi Kılıç ötən həftə Azərbaycana gəlmişdi. Daim "Can Azərbaycan" dediyi ölkəmizdə çoxsaylı görüşlər keçirməsi səbəbindən qrafiki olduqca sıx olan dəyərli diplomatımız imkan tapıb "Yeni Müsavat"a da zaman ayırdı. Möhtəşəm bir mənzərəyə açılan ünvanda, "Hilton" hotelinin 17-ci qatında baş tutan söhbətimizdə ən müxtəlif mövzulardan danışdıq.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Əkrəm İmamoğlu ilə şəxsi münasibətləriniz, əlaqələriniz varmı?

- Yox. Mən AKP-liyem. Ona görə də heç bir əlaqəm yoxdur.

- ABŞ Türkiyəyə qarşı hansısa sət mexanizmləri, sanksiyaları işə sala bilməmi, yoxsa bütün bunlar ötüb keçəcək?

- Yox, elə bir şey gözləmirik. Çünki biz illərdir ABŞ-ın müttəfiqi, strateji ortağıyıq. Ağıllı olan yanlış addım atmaz. Ona görə də mən ABŞ prezidentinin ağıllı addım atacağını gözləyirəm. Sət addım atarsa, bundan yalnız Türkiyə deyil, ABŞ, NATO, müttəfiqlik də zərər görər.

- Bəs İran ətrafındakı proseslərin perspektivini necə görürsünüz? Savaş təhlükəsi realdır mı?

- İnşallah, İran ətrafındakı proseslərin də sülhlə çözülməsinə gözləyirik. Belə bir savaş bölgə üçün çox zərərli. İranda bizim soydaşlarımız var. Orada açıq şəkildə "türkəm" deyən 40 milyondan artıq soydaşımız yaşayır. Biz istəmərik ki, orada savaş olsun. Zətən, bölgədə savaş istəmirik. Savaşlar heç kəsə fayda gətirməz. Bu gün İraqa baxın, nə haldadır, Suriya eyni şəkildə... Ona görə də biz Türkiyə olaraq hər zaman bunu deyirik: ulu öndər, böyük Atatürkün sözləri ilə "Yurdda sülh, cahanda sülh". Biz bu şüarla yaşayırıq. Bu gün BMT-nin təməli bunun üzərində qurulub. Yəni BMT Atatürkün sözü ilə desək, dünyada barışı saxlamaq üçün qurulub.

- Amma təəssüf ki, bu gün BMT həm öz etibarını itirib, həm də qətnamələri kağız parçasına çevrilib...

- Təəssüf ki, Qarabağla bağlı 4 qətnaməsi var. Lakin bunlar yerinə yetirilməyib. ATƏT, Avropa Şurası, Avropa Parlamentinin də qətnamələri var, lakin Ermənistan onlara əməl etmir. Sayın cümhurbaşqanı deyir ki, dünya beşdən böyükdür. BMT Təhlükəsizlik Şurasının da yenidən nəzərdən keçirilməsi lazımdır. Dünya 1944-cü ilin dünyası deyil. Dünya bu gün fərqli bir miqyas alıb. Dolayısı ilə BMT ilə bağlı da günün şərtlərinə əməl etmək lazımdır.

- Hulusi bəy, Bakının isti günlərində gəlmisiniz. Narahat olursunuz ki?

- Yox, narahat olmuram. Türkiyədə də isti var. Axşamlar çox gözəldir. Külək əsir. Bulvara çıxıb, gəzirəm.

- Türkiyə dənizlərlə əhatə olunmuş gözəl bir ölkədir. Xəzər dənizinin sahilində

lar gerçəkdən bir səfir üçün dünyada olmayan bir şeydir. Mən daim bunu deyirəm: görvlər bitər, amma qəlblərdə olursansa, ən yüksək məqam könül məqamıdır, oradan heç bir zaman çıxmazsınız. O baxımdan mən artıq burada səfir deyiləm - səfirimiz də sağ ol-

- Həm də təqaüddəsiniz, eləmi?

- Xarici İşlər Nazirliyindəki vəzifəmdən ayrıldım, təqaüdə çıxdım. Amma başqa işlər görürəm.

- Hulusi bəy, Türkiyə turizm ölkəsi olduğundan azərbaycanlıların qardaş

"Xəzərdə çimmək fürsətim olmadı"

Hulusi Kılıç: "Bulvara çıxanda, "Torqovi"ya gedəndə hər kəs gəlib mənimlə şəkil çəkdirir"

Türk diplomatdan Azərbaycanın turizm şirkətlərinə önəmli təklif

necə, nə vaxtsa dincəldiyiniz, suyuna girdiyiniz oldu mu?

- Xəzərdə çimmək fürsətim olmadı. Mən burada gecə-gündüz işlədim. O zaman bəzi dairələr burada protokollarla bağlı problemlər yaratdılar. Çox çətin şəraitdə çalışdım. Ona görə də iki qardaş arasında problemlər yaratmağa çalışanlara bu imkanı vermədik, önlədik. Ona görə də cənab prezident mənə "Dostluq" ordeni verdi. Bu ordeni alan ilk və son səfirəm. Daim çalışdım, həm Azərbaycan, həm də Türkiyə üçün. İki vəzifəni birdən icra etdik.

- Məhz bu fəaliyyətinizin nəticəsidir ki, sizi Azərbaycanda tanımayan çox az adam ola bilər. Sizi sevirlər, dəyər verirlər...

- Mənimlə bağlı çox gözəl sözlər söyləyirlər. Bulvara çıxanda, "Torqovi"ya gedəndə hər kəs gəlib mənimlə şəkil çəkdirir. Çox gözəl hisslərə qapılıram. Demək, sevgi budur. Mən burada çox böyük sevgi, sayğı, hörmət görürəm. Dövlət rəsmilərindən kiminlə istəsəm, görüşə bilərəm. Bun-

sun, burada çox yaxşı çalışır - lakin səfir olub getdikdən sonra burada səfir olduğum dönmədən artıq hörmət görürəm. Bu da məni çox xoşbəxt edir, Azərbaycana bağlılığım daha da artır. Səfir işləyib getdikdən sonra insanlar unudulur, amma mən buraya gəldikdə, nazirlər, yuxarı səviyyələrdə digərləri sağ olsunlar, mənimlə görüşə vaxt tapırlar. O baxımdan mən çox böyük bir qürur hissi keçirirəm ki, burada səfir olaraq çalışdım, millət üçün işlədim, Azərbaycan üçün işlədim. Ömrümün sonuna qədər də Azərbaycan üçün əlimdən gələni edəcəyəm.

- Sizin yenidən Azərbaycana səfir göndərilməyiniz mümkündür mü?

- Bizdəki sistemdə olmur. İnşallah, başqa fəaliyyətlə məşğul olarıq. Mən gördüyü xidmət etmək üçün bir vasitə görürəm. Görəndə olarsınızsa, daha çox xidmət edərsiniz. Səfir olaraq başqa bir ünvanda xidmət edərsiniz. Amma mən zətən türk dünyası ilə bağlı bir işdə işləyirəm, türk dünyasına daha çox xidmət edəcəyəm, inşallah!

- Sizin yenidən Azərbaycana səfir göndərilməyiniz mümkündür mü?

- Bizdəki sistemdə olmur. İnşallah, başqa fəaliyyətlə məşğul olarıq. Mən gördüyü xidmət etmək üçün bir vasitə görürəm. Görəndə olarsınızsa, daha çox xidmət edərsiniz. Səfir olaraq başqa bir ünvanda xidmət edərsiniz. Amma mən zətən türk dünyası ilə bağlı bir işdə işləyirəm, türk dünyasına daha çox xidmət edəcəyəm, inşallah!

ölkəyə marağı təbii olaraq böyükdür. Amma 80 milyonluq Türkiyədən Azərbaycana turist az gəlir. Bu qeydimizlə razılaşırsınız mı?

- Mənə görə də Türkiyədən Azərbaycana turist az gəlir. İndi buradakı turizm şirkətlərinin belə bir iş görməsi lazımdır. Məsələn, neft buruqlarını - petrol tarlalarını ziyarət çox gözəl olar.

- Neft buruqlarını?

- Təbii ki. Siz heç onun fərqi deyilsiniz. Amma Türkiyədə çox maraqlı mövzudur, hər kəs maraqlanır. Elə şəhərin içərisində yerlər var, turistlərə göstərin ki, neft necə çıxır. Bunu yaxşı tanımaq lazımdır. Ateşgah, Qobustan çox önəmli, tarixi yerlərdir. Şamaxıdakı Türk Şəhidliyini, bir çox digər yerlərdəki türk şəhidliyini görə bilərlər. Təbii ki, bunları tanımaq lazımdır. O halda daha çox turist gələr. Mən bunu bəzi şirkətlərə söylədim. Bu, dövlətin işi deyil, bundan para qazanacaq insanları, turizm şirkətlərinin işidir...

□ Elşad PAŞASOY, FOTO: "Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyevin çoxmənzilli yaşayış binalarının istismara qəbulu prosesinin asanlaşdırılmasına dair fərmanın icrası prosesi davam etdirilir. İndiyədək Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi tərəfindən 59 çoxmənzilli yaşayış binaları kompleksinin istismarına icazə verilib.

yəm ki, bir sıra kooperativ yaşayış binalarının bu gün sahibləri yoxdur. Müəssisə ləğv edilib, bina sahibləri vəfat edib. Nəticə etibarilə binada yaşayan sakinlər problemlərlə üzbəüz qalıblar. İkinci tərəfdən, Fövqəladə Hallar Nazirliyi yaradılmamışdan əvvəl tikintisi aparılmış binalarda, bir çox halda, sənədləşmə ilə

imkanlarını səfərbər edib. Nöqsanlar aradan qaldırıldıqca, istismarına icazə verilən binaların sayı artmaqdadır. Fərmanın icrasına başlanıldığı andan bu günə kimi xeyli irəliləyiş əldə olunub, çatışmazlıqların sayı kəskin azalıb. Məsələn, fərmanın icra olunduğu ilk aylarda yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı 50 bi-

həmin binaların fərmanın icra müddətində sənədləşdirilməyəcəyi təhlükəsini yaradır. Əmlak məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlının "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, FHN rəsmisinin qeyd etdiyi nöqsanlar hazırda prezidentin fərmanının icrasına ciddi problemlər yaradır: "Belə problemlər var və onla-

Müxalifət keçmişdən qopa bilmir - səbəb

Partiya sədri: "Ölkədə böyük narazı elektorat var, lakin bu, o demək deyil ki, narazılar hamısı müxalifəti dəstəkləyir"

Fuad Əliyev

Hər bir ölkənin inkişafı üçün güclü müxalifətin olması çox vacibdir. Bunu inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən də görmək olar. Əslində rəqabətin fonunda hər bir düşürgə tərəqqi, ölkənin potensialının artırılması, bir sözlə, inkişafı üçün öz proqramı və fəaliyyəti ilə ön planda olmağa çalışır.

Təbii ki, bu məsələdə seçim xalqa məxsusdur və layiqlilərin qələbəsi labüddür. Azərbaycanda isə müxalifət partiyaları hələ də keçmişdən qurtula bilmir.

Bu barədə danışan **Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının sədri Fuad Əliyev** "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, müxalifət öz işini görməlidir, narazı elektoratı birləşdirib mübarizə aparmalıdır, bir-biri ilə mübarizə aparmamalıdır: "Təəssüf ki, müxalifət narazı olan vətəndaşların böyük bir hissəsini cəlb edə bilmir. Ölkədə böyük narazı elektorat var. Lakin bu, o demək deyil ki, narazılar hamısı müxalifəti dəstəkləyir. Həmin elektorat nə iqtidarı, nə də müxalifəti dəstəkləyir. Bu da müxalifətin son 15 ildə atdığı səhv addımlara görə baş verib. Müxalifətdaxili çəkişmələr, "agent" axtarışı, bir-birinə qışqançlıq, keçmişdən qopa bilməmək müxalifəti zəiflədir, ona inamı itirir. İnsanlar artıq yeni simaları görmədiyinə görə, bəziləri isə etimadı itirdiyinə görə ümumi müxalifətə cəmiyyət dəstək vermir. Amma müxalifət mövcud siyasi və sosial problemlərdən yararlanmağı bacarmalıdır. Həmçinin yeni metodlardan və yeni texnologiyalardan istifadə etməyi bacarması vacibdir. Mən inanıram ki, müxalifət güc tapıb vətəndaşların inamını və dəstəyini yenidən qazanacaq".

Bir sıra siyasi analitiklər isə hesab edirlər ki, Azərbaycan müxalifətinin daha bir problemi ölkədaxili məsələlərin həlli ilə bağlı alternativ proqramlarının olumasıdır. Müxalif qurumların taktiki sahədə yanlış addımları onun uzunmüddətli mübarizə üçün düşünülmüş strateji layihələrinin yoxluğundan xəbər verir. Müxalifət öz mübarizəsində illərdən bəri sınaqdan keçmiş, lakin müxtəlif səbəblərdən ciddi effekt verməyən mitinq taktikasından başqa heç bir taktikadan istifadə edə bilmir.

Mübarizəyə sivil qaydada qatılmaq və ictimaiyyətin, dövlətin maraqlarından çıxış etmək üçün müxalifətin yetərincə ciddi kadr potensialı da yoxdur. Ona görə də fəaliyyəti xaotik, dağınıq şəkildədir və illərlə bundan öncəki küçə, meydan toplantılarından başqa, heç bir istiqamətdə fəaliyyət gözə dəymir.

Müxalifətin ciddi problemlərindən biri də uzun müddətdir müxalif mövqeyində durub, bir-birinin ünvanına ittihamlar yağdırmaq, bununla da hər birinin özünü daha layiqli lider, daha üstün fiqur kimi göstərməyə çalışması və birincilik davasıdır. Müxalifət bütün səylərinə baxmayaraq parçalanmış, dağılmış, xaotik bir vəziyyətdədir və monolit komanda halında olan hakimiyyətə üz-üzə qalıb.

□ E.SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Tikinti şirkətləri və MTK-lar prezident fərmanının icrasına problem yaradır

Ramil Osmanlı: "Prosesin irəliləməsi üçün dövlətin əlavə müdaxiləsinə ehtiyac var"

Komitə sədri Samir Nuriyev mətbuata verdiyi məlumata görə, həmin komplekslərdə 11 mindən artıq ailə məskunlaşıb. İcazə verilənlərdən əlavə, hazırda ölkədə 400-ə yaxın bu cür layihə mövcuddur: "Aidiyyəti dövlət qurumları öz işlərini bitirib Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə təhvil verdikdən 1 həftə sonra mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənəd verilir".

Komitə sədri hesab edir ki, ilin sonuna qədər fərmanın icrası tam yekunlaşacaq: "Amma onu da qeyd edirəm ki, müəyyən yerlərdə hələ də nöqsanlar aşkar edilir. İş adamlarını mövcud nöqsanları aradan qaldırmağa səsləyirik".

Qeyd edək ki, fərmanın imzalanmasından ötən 7 ay ərzində cəmi 59 binaya istismar icazəsinin verilməsi göstərir ki, proses kifayət qədər ləng gedir. Bu ləngiminin kökündə isə xeyli sayda binada kobud pozuntuların olmasıdır.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyinin sektor müdiri Bəxtiyar Tağıyev APA-ya bildirdiyinə görə, Azərbaycanda istismarına icazə verilmədən insanların məskunlaşdığı çoxmənzilli yaşayış binalarının və yaxud da komplekslərin sayı 470-dir. Bunun 413-ü Bakı ərazisində, qalan 57 bina isə Abşeron rayonunda, Sumqayıt, Gəncə, Lənkəran və Mingəçevir şəhərlərindədir. İndiyədək Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən 85 binanın-kompleksinin istismara qəbul edilməsi ilə bağlı müsbət rəy verilib.

FHN rəsmisi sənədsiz binalardakı problemləri də sadalayıb: "Bəzi hallarda yaşayış binalarını inşa edən iş adamları öz öhdəliklərini sakinlər qarşısında tam olaraq yerinə yetirməyiblər. Digər tərəfdən, onu qeyd etməli-

bağlı problemlər qalmaqdadır. Bu günə olan məlumata əsasən, 350-yə yaxın yaşayış binasında çatışmazlıqlar qalmaqdadır. Təqribən 200-ə yaxın bina yanğın təhlükəsizliyi tələblərinə cavab vermir. Bu binalarda yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına tam və yaxud qismən riayət olunmayıb. Qeyri-yaşayış sahələrində də müvafiq təhlükəsizlik tədbirləri görülməyib. Bildiyiniz kimi, çoxmənzilli yaşayış binalarının böyük əksəriyyətinin zirzəmi hissələrində avtodayanacaq yerləşir. Avtodayanacaqda da potensial təhlükə mənbəyidir. Təəssür edin, avtodayanacaqda saxlanılan avtomobillərin birində yanğın baş versə, nələr baş verə bilər. Bunun üçün yanğın təhlükəsizliyi baxımından müvafiq tədbirlər həyata keçirilməli, yanğınsöndürmə, siqnalizasiya, tüstü sovurma sistemləri quraşdırılmalıdır. Binalar tikilib, iş adamı mənzilləri satıb, öz gəlirini götürüb və insanlar mənzillərdə məskunlaşsalar da, problemlər öz həllini tapmayıb".

B.Tağıyevin dediyinə görə, bundan əlavə, 70-ə yaxın binanın dayanıqlığının təsdiqi ilə bağlı zəruri sənədləşmə işi aparılır: "Ola bilsin ki, onların bir hissəsində əlavə gücləndirmə işlərinin aparılması zəruri hesab edilsin. Bu sonda bilinəcək. Bu sahədə Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyi bütün

naya müsbət rəy verilmişdisə, bu gün 250-dən artıq binaya yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı müsbət rəy verilib. Liftlərlə də bağlı kifayət qədər problemlər mövcuddur. Respublika üzrə 41 binada 200-dən artıq lift yoxdur, yeni quraşdırılmayıb. Məlum məsələdir ki, liftlərin quraşdırılması kifayət qədər vəsait tələb edir. Bəzi sahibi olmayan binalarda bu problemin aradan qaldırılması sakinlərin imkanları xaricindədir. Bu məsələ açıq olaraq qalmaqdadır. Məsələnin həlli üçün bir neçə variant nəzərdən keçirilir".

FHN yetkilisinin verdiyi məlumata görə, "Azərişiq" ASC üzrə 40 binada, "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi üzrə 77 binada, "Azərsu" ASC üzrə isə 47 binada problemlər hələ öz həllini tapmayıb: "Nöqsanların qaldığı binaların sahiblərindən xahiş edərdim ki, fərmandan istifadə etsinlər. Bu, nöqsanları aradan qaldırmaq üçün onlara verilmiş şansıdır. Fərmanın icrası başa çatandan sonra məsuliyyət onların üzərində qalacaq. Hamı bilir ki, hansı binanı kim tikib və orada hansı problemlər mövcuddur. Heç kəs düşünməsin ki, sifarişçisi, sahibi olan binaların problemlərini dövlət öz üzərinə götürəcək".

Göründüyü kimi, fərmanın əhatə dairəsinə düşməsi mümkün olmayan binaların sayı kifayət qədərdir. Bu isə

□ Dünya SAKIT,
"Yeni Müsavat"

Hinduşka satmaqla dolanan icra başçısı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Əgər qaçqın və məcburi köçkünlərə yüksək səviyyədə dövlət qayğısı varsa, onları yeni evlərdə yerləşdirib mebellə, qazla, işıqla, meqabaytla, piksellə təmin etməmişsə, rayonları da, inşaallah, yavaş-yavaş geri qaytarırıqsa, Kəlbəcər icra hakiminin bahalı avtomobil almaq istəyi bu qədər mənasız söz-söhbətə səbəb olmamalıydı. Azərbaycan xalqını başa düşmək olmur. Siz nə istəyirsiniz axı? Bir yandan hamısı kamera görəndə yaradılmış şəraitə görə dərin minnətdarlığımı bildirir, başqa yandan internetə-zada girəndə filə dönürlər, başlayırlar icra hakiminin qarşısına danışmağa. Halbuki sizə o müsbət şəraiti elə o icra hakimi yaradıblar. Bəy dediyin nədir, bəyənəmədiyən nədir? İcra hakimi olduqca məsuliyyətli vəzifədir. İcra hakimi olmasa rayonda anarxiya baş qaldırır, quşlar oxumaz, çiçəklər açılmaz, buludlardan yağış damcılamaz, camışlar süd, qoyunlar yun, toyuqlar yumurta verməz. İcra hakimi nəinki məsuliyyətli, hətta deyərdim şərəfli və ağır peşədir. Gəlin onları sevvək, qayğılarına qalaq. Dünyada icra hakimi olmayan dövlətlərin hamısı xaraba günündədir.

Bir icra başçımızı da bundan azca qabaq hoydu-hoyduya götürmüşdülər, nədir-nədir kişi dağətəyi çəmənlikdə hansısa tədbiri xalça üstündə keçiribdir. Hırla zırın fərqi bilməyən, iki eşşəyin arpasını bölməkdə çətinlik çəkən müxbir yazmışdı ki, çiçəkli bir çəmənliyə xali sərmək qudurğanlıq əlamətidir. Burada haşiyə çıxaraq arpa məsələsində gözlənilən narahatlığı bölüşmək istəyirəm. Deyir, rayonlarda arpa yığımında azalma vardır, üstəlik, tədarük edilən arpanın çoxunu İran, İraq, Burundi və Madaqaskara ixrac edirik, nəticədə öz toyuqlarımızın yemi azalacaq, toyuq və yumurtanın qiyməti qalxacaqdır. Pis xəbərdir. Həm də arpa bahalaşanda iki eşşəyin arpasını bölmək xüsusilə çətin olacaqdır. Ümid edək, müxalifət bu temada hansısa dəyirmi masa, etiraz aksiyası keçirsin.

Salyanın bir icra başçısı var idi, xatırlayırsınız mı? Yazıq adama nəyin üstündə vedrə bağladılar? Salyanın 2500 illiyini qeyd edərkən əlində qızılqul tutmuş cavan oğlanları cərgə ilə düzmuşdü, özü də həmin güllərin altından keçmişdi. Sanardin Mark Antoni təzəcə Misirdən, Kleopatranın yanından qayıdıb Romaya varid olur. Maraqlı persona idi, şəhərdə gəmilər yürüşünü, cürbəcür karnavallar düzəldərdi. Bəs indi bunlar varmı? Yoxdur. Heç Salyanın 2505 illiyi də kimsənin yadına düşmür. Biz belə icra başçıların, o cümlədən başqa məmurların qədrini bilməliyik, pirə gedib nəzir verməliyik. Ermənistan boşalır, Suriya dağılır, Almaniya titrəyir, yenə bunlar yeyib doyuqlar, başqası gəlsə nə olacaq?

Əslində mən sizə sırr açım, burada paxıllıq da mühüm rol oynayır. Uca millətimizin hər bir övladı yaxşı bilir ki, o icra hakiminin yerində özü olsa 200 minlik yox, lap 2 milyonluq maşını qapazlayar, uf da deməz. Biz özümüzü olduqca yaxşı tanıyıq. Gözütoxluy, nəfsimizə yiyə durmaq məsələsində söhbətlərimizin hamısı əfsanə, ucuz demə-qogiyadır. Kökü çox dərinədə olan məsələdir. Nağıllarımızı yada salın. Keçəlin əlinə mütləq nəşə bir fırıldaq keçməli idi, o da bunun sayəsində bir daşı qızıldan, bir daşı gümüşdən, qırx otaqlı, başı buluda çatan saray tikməli idi. Minimum padşahın qızını basmarlamalı, qanadlı ata minməli, toyu yeddi gün yeddi gecə "Divxana" şadlıq sarayında çalınmalıydı. Ta bir az gözü tox, sadə yaşasın - mümkün deyildi. Artıq tamahın baş yardığını da bu millətdən yaxşı bilən yoxdur, ancaq nə sirdisə tamahına yiyə duran adamlar tariximiz boyunca həddən az olmuşdur. Məsələn, bu dəqiqə mənim yadıma cümhuriyyətin baş naziri Nəsim bəy Yusifbəylidən başqa kimsə düşmədi.

Birini də xatırladım. AXC-Müsavat cütlüyü dövründə Qazax rayonunun icra başçısı işləmiş Cavanşir Carçıyev. Adam icra başçısı işləyəndə xanımı həyətyanı sahəsində hinduşka saxlayıb bazarda satmış. O dərəcədə tamahsız, gözütox adam olublar. Təsəvvür edə bilərsiniz mi? Başa düşürəm, çətinidir.

Srağagün Cənub Qaz Dəhlizinin əsas seqmenti olan Trans Anadolu Qaz Boru Kəmərinin (TANAP) Azərbaycan qazını Avropaya nəql etmək üçün tam hazır vəziyyətə gətirildiyi bəlli oldu. SOCAR-ın məlumatına görə, dəhlizin axırncı seqmenti olan TAP (Trans Adriatik Qaz Boru Kəməri) layihəsi də tamamlandıqdan sonra "Şahdəniz-2" layihəsi çərçivəsində çıxarılan Azərbaycan təbii qazı Avropaya nəql ediləcək. Bu da gələnlə ilə təsadüf edəcək.

Beləliklə, Azərbaycan bununla öz gəlirlərini daha da artırmış olacaq, həm özünün, həm qardaş Türkiyənin, həm də Avropanın enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfə verəcək. Yada salaq ki, ötən ildən etibarən Azərbaycan TANAP üzərindən Türkiyəyə qazın ilkin nəqlinə başlayıb. Bununla da iki qardaş məmləkət Avropanın enerji təhlükəsizliyində, onun Rusiyadan enerji asılılığının azaldılmasında, faktiki, vazkeçilməz ölkələrə çevrilib.

Azərbaycan dünya ilə, Avropa ilə iqtisadi-ticari, energetik bağları artırıb möhkəmləndirir, qardaş Türkiyə ilə birgə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin, bütövlükdə milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsində daha ciddi rola sahiblənir, işğalçı Ermənistan blokada vəziyyətində "izqoy ölkə" taleyini yaşamağa davam edir, bu durumdan qurtuluşun yolunu arayır. Qarabağ konfliktinə, işğal siyasətinə görə Azərbaycan və Türkiyənin tətbiq etdiyi blokada rejimi, Ermənistanın neft-qaz və nəqliyyat layihələrindən kənar saxlanması azmış kimi, artıq işğalçı ölkənin xarici aləmə çıxışını təmin edən olan-qalan qapılar da bağlanma təhlükəsi ilə üzleşib. Söhbət Gürcüstanın Rusiya ilə münasibətlərinin daha da kəskinləşməsinə gətirən və hələ də davam edən Tiflis olayları səbəbilə Gürcüstan yolunun, ABŞ-la münasibətlərin pisləşməsi üzündən isə İran sərhədinin bağlanması ehtimalından gədir. Erməni ekspertlər və siyasətçilər də bu vəziyyəti görür və həyəcan təbili çalırlar.

"İran ətrafında artan gərginlik tamamilə mümkündür ki, Ermənistan üçün bir sıra neqativ situasiyalara, hətta İran-Ermənistan sərhədinin bağlanmasına gətirsin". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu fikri Novos-

Ermənistan üçün ən pis ssenari - Bakının işğala "sürprizi"

Böyük sərmayələrin yoxluğu, İrana və Rusiyaya açılan "xilas qapıları"nın da qapanma təhlükəsi düşmən ölkəni daha da çıxılmazlaşdırıb; erməni şərqşünas-akademik: "Ən pis ssenariyə hazır olmalıyıq..."

tink.am erməni portalına Ermənistan MEA-nın Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru, akademik Ruben Safaryan deyib.

Onun sözlərinə görə, mövcud situasiya əslə optimizm vəd etmir: "ABŞ bütün gücü ilə İrani təcrid etməyə, sanksiya rejimini sərtləşdirməklə Tehranın xarici siyasət kursunu dəyişdirməyə çalışır. İranın xarici siyasəti - tək-cə regionda deyil, həm də dünyada az sayda müstəqil siyasətlərdəndir. Bunun nəticəsi ilə üzleşib. Söhbət Gürcüstanın Rusiya ilə münasibətlərinin daha da kəskinləşməsinə gətirən və hələ də davam edən Tiflis olayları səbəbilə Gürcüstan yolunun, ABŞ-la münasibətlərin pisləşməsi üzündən isə İran sərhədinin bağlanması ehtimalından gədir. Erməni ekspertlər və siyasətçilər də bu vəziyyəti görür və həyəcan təbili çalırlar.

Bununla belə, erməni akademik ABŞ və İran rəhbərlərinin bəyanatlarının analizi əsasında onların arasında hərbi konflikt variantını az ehtimallı sayır: "ABŞ bundan sonra da İranın izolyasiyasına çalışacaq, təzyiqlər artıracaq, o ümidlə ki, iqtisadi vəziyyətin pisləşməsi hakimiyyətə qarşı kütləvi etirazla-

ra səbəb olacaq. İran ətrafında situasiya Ermənistanla təhlükələr vəd edir - xüsusən də Rusiya-Gürcüstan münasibətlərində növbəti, ciddi problemlərin baş qaldırması fonunda. Bu da Rusiya ilə Gürcüstan arasında Yuxarı Lars Gömrük Buraxılış Məntəqəsinin qismən və ya bütövlüklə bağlanmasına gətirə bilər".

Erməni akademik ölkə rəhbərliyini belə ssenariyə də hazır olmağa çağırır.

Bu arada Ermənistan rəhbərliyi ölkəyə xarici sərmayə qoyuluşu üçün uğursuz cəhdlərini davam etdirir. Baş nazir Nikol Paşinyanın nəticəsiz Çin səfərinin ardınca indi də prezident Armen Sərkisyan eyni məqsədlə yenidən Avropaya üz tutub. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, Cenevrədə səfərdə olan Sərkisyan burada BMT baş katibinin ticarət və inkişaf üzrə (UNCTAD) müavini ilə görüşüb, onun rəhbərlik etdiyi qrupdan Ermənistanın investisiya siyasətinə dair məruzə hazırlamağı xahiş edib (qrup 7 nəfərdən ibarətdir və BMT baş katibinə ölkələrin cari və perspektiv iqtisadi inkişafı ilə bağlı tövsiyələr ve-

rir). Ermənistan prezidenti qarşısındakı payızda hazır olacaq bu məruzənin ölkəsinə xarici sərmayələrin cəlb olunması baxımından mühüm hesab etdiyini deyib.

Ancaq blokada rejimində, izolyasiya şəraitində olan və dünya okeanına çıxışdan məhrum, nəhayət, müharibə vəziyyətində olan işğalçı ölkəyə belə tövsiyə-məruzələrin nə faydası? Heç bir normal iş adamı, sərmayəçi belə məkana, xarici borcu ilə artan ölkəyə sərmayə yatırmaz. Heç xaricdəki zəngin ermənilər də buna həvəsli deyillər, o ki qala qeyri-erməni sahibkarlar.

Bakının Ermənistan üçün ən pis ssenarisi də elə budur: işğalçının öz gücünə ayağa qalxması artıq qeyri-mümkündür. Yalnız Azərbaycan və Türkiyənin hesabına Ermənistan ayağa dura, öz normal inkişafını, tərəqqisini və təhlükəsizliyini təmin edə bilər. Zaman-zaman yazdığımız kimi, Ermənistanın xoşbəxtliyi həmişə olmadıqı Rusiya ilə vassal asılılığında yox, məhz qonşu Azərbaycan və Türkiyə ilə ittifaqda, dinc-yanaşı yaşamaqdadır. Yolu bəlli...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Ermenistanda ötən ilin mayında Serj Sarkisyan rejiminin hakimiyyətdən getməsindən sonra Dağlıq Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə həllinin mümkün olacağı ümidləri yaranmışdır. 2018-ci ildə bu ümidlər reallaşmadı. Belə proqnozlar verildirdi ki, 2018-ci ildə Nikol Paşinyan öz hakimiyyətini formalaşdırmaq və gücləndirmək işinə daha çox enerji ayırdı, lakin 2019-cu il Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı sülh razılaşmasının mümkün olacağı il ola bilər.

danışıqlar, sülh və ümumiyyətlə, siyasi həllinin olmadığına artıq yüz faiz əminlik yaranıb: "Problemin yeganə və düzgün yolu torpaqlarımızı ölkəmizin silahlı qüvvələrindən istifadə etməklə azad etməyə başlamaqdır. Yeganə və düzgün yol hərbi yoldur. Digər bütün variantlar ermənilərin xeyrinə işləyir. Biz illəri saymaqla vaxt itiririk".

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı da bildirdi ki, 2018-ci ildə olduğu kimi, bu

məlidir. Mühəribəni başlamaq üçün bölgədə və dünyada əlverişli şərait yetişib. Rusiya Ermənistanın yeni rəhbərliyindən narazıdır. Ermənistanın ötən həftə AŞ PA-da Rusiyanın əleyhinə səs verməsi də bu narazılığın dərinləşdirib. ABŞ bölgəyə ciddi müdaxilə etmək niyyətini nümayiş etdirmir. Türkiyə-Rusiya-Iran arasında ittifaq münasibətləri göz önündədir. ABŞ-a qarşı birləşmək məcburiyyətində qalan bu ölkələr bir-birini müdafiə etmək

verilməməlidir. İrəvanın hətta qısa hərbi toqquşmalar şəraitində belə işğal edilmiş əraziləri saxlamaq şansı yoxdur: "Azerbaycan ərazilərini hərbi yolla ilə qaytarmağa qadirdir. Çünki Azərbaycan ordusu həqiqətən güclənib. Bunu sübut edən çoxsaylı faktorlar mövcuddur. Azərbaycan ordusunun güclü olması beynəlxalq hesabatlarda da öz əksini tapıb. Azərbaycan ordusunun şəxsi heyəti, silah arsenalı, büdcəsi Ermənistan ordusu-

"Mühəribəyə başlamaq üçün əlverişli şərait yetişib"

2019-a bəslənən sülh ümidləri doğrulmur, düşməne yenə vaxt verəkmi?..

İlin yarısı arxada qaldı və keçən müddətdə Nikol Paşinyan Qarabağ məsələsində daha radikal xətt tutdu və sülhdən yox, daha çox mühəribə variantının daha real olduğundan danışılır. Dağlıq Qarabağla bağlı yaranmış gərginlik mühəribə riskini artırır. Mühəribə riski hər zaman var və daha da artmaqdadır. Bu gün hadisələrin inkişaf tendensiyasını təhlil etsək, bu qənaətə gəlmək olar ki, bir qılgıncım mühəribənin başlanmasını real edə bilər. Hadisələrin bundan sonrakı inkişafına görə ən böyük məsuliyyət Ermənistanın, münafişinin həlli missiyasını özünə götürən və heç bir real addım atmaq qabiliyyətinə malik olmayan ATƏT-in Minsk Qrupunun üzünə düşür.

Siyasi və hərbi ekspertlər artıq sülh ümidlərinin tamamilə iflas olduğunu hesab edirlər.

Qarabağ qazisi Rey Kərimoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qarabağ probleminin

Rey Kərimoğlu

Akif Nağı

il də Dağlıq Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə həlli yoxdur: "Bunu ilin ilk 6 ayında baş verənlər, Ermənistanın davranışları da bir daha sübut etdi. Sülh yolu ilə Qarabağı ermənilərə vermək olar, azad etmək yox. Biz yalnız mühəribə variantı üzərində düşünməliyik, hazırlıq o istiqamətdə getməlidir. Dövlət və cəmiyyət olaraq Qarabağı düşməndən necə azad etməyin yolunu düşünməli, hər kəs öz üzünə düşəni et-

zorundadır. Bu birləşmənin Çinlə də ciddi yaxınlığı var. Bu ittifaq Azərbaycanın maraqlarına xidmət edir. Üstəlik, Ermənistan da siyasi böhran içərisindədir. Azərbaycan bütün bu əlverişli şəraitdən istifadə edib mühəribəni başlamaq, qələbəyə ən böyük şans bizim tərəfimizdədir. Sadəcə, bu şans ağıl və cəsarətlə reallaşdırmaq gərəkdir".

A.Nağı hesab edir ki, artıq İrəvana daha bir müddətə vaxt

nun bu imkanlarından dəfələrlə böyükdür. Azərbaycanın hərbi büdcəsi 2019-cu il üçün 3 milyard 37 milyon manat müəyyən edilib ki, bu da kifayət qədər sanballı göstəricidir. 2019-cu ildə Ermənistanın hərbi büdcəsi 625 milyon dollardır. Ermənistanın bu dəfə Azərbaycan üzərində döyüş meydanında uğur əldə etmək şansı yoxdur".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Sərdar Cəlaloğlu müxalifəti suçladı - düşərgədən cavab gəldi

Əli Əliyev: "Bu məsələdə Sərdar bəy haqlıdır, amma..."
Tural Abbaslı: "Onun fikirləri ilə razı deyiləm..."

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu "Hürriyyət" qəzetinə müsahibəsində müxalifət haqqında bir sıra məsələləri qabardıb. Cəlaloğlu bildirib ki, Azərbaycan müxalifətinin siyasi dünyaya görüşü yoxdur: "Əfsuslar olsun ki, bu gün Azərbaycanda intilgentlər, yəni dövrün ağılı və ruhunu özündə ifadə edənlər olduqca azdır. Həm də onların xalqa təsiri sıfır səviyyəsindədir... Siyasət həm də siyasi dünyaya görüşdür. Bu gün Azərbaycan müxalifətinin siyasi dünyaya görüşü, siyasi fəlsəfəsi yoxdur. Buna görə də ancaq hakimiyyətə gəlmək barədə düşünür".

"Yeni Müsavat"a danışan **VIP sədri Əli Əliyev** bildirdi ki, Sərdar Cəlaloğlu bu fikri hər kəsə aid etmir: "Əvvəlcə onu qeyd edim ki, Sərdar bəy mənim düşüncəmə görə müstəsna dərəcədə mütaliə bazasına mənsub siyasətçidir. Ona görə də hörmətli Sərdar bəyə dərin rəğbət bəsləyirəm. Düşünürəm ki, Sərdar Cəlaloğlu siyasi şəxslərdə siyasi fəlsəfinin olmaması məsələsini hər kəsə şamil etmir. Azərbaycan müxalifətində həqiqətən də siyasi fəlsəfəyə söykənməyən qurumlar, təşkilatlar var. Bu məsələdə hesab edirəm ki, Sərdar bəy haqlıdır. Azərbaycanda siyasi fəlsəfəyə söykənən təşkilatların olması labüddür. Çünki siyasi fəlsəfəsi olmayan təşkilatlar yalnız bir nəfərin və ya kiçik qrupun marağına xidmət edə bilərlər. Əslində Azərbaycanda təşkilatlanmanın problemlərindən biri kimi də siyasi fəlsəfesizliyi görürəm. Çünki bu, Azərbaycan siyasi mühitinin ən ciddi problemlərindən biridir. Sərdar bəyin 3-5 ziyalı ilə bağlı dediyi fikirlərə də münasibət bildirmək istəyirəm. Həqiqətən də Azərbaycanın siyasi mühitində ziyalı kateqoriyasına aid olan, ağıllı, səviyyəli, Azərbaycanın milli maraqlarını və çıxarlarını düşünən insanlar mövcuddur. Sərdar bəy onları 3-5 nəfər saysa da, mən hesab edirəm ki, bu say bir qədər artıqdır. Bu adamlar ziyalı olmaqla yanaşı,

həm də siyasi fəaliyyətləri cəmiyyətdəki proseslərə öz qatqlarını vermək istəyirlər. Onlar mütləq şəkildə cəmiyyətlə dərin əlaqələr qurmağa cəhd etməli, kommunikasiyanı artırmaqlıdır. Bu adamlar öz dəyərləri fikirlərini siyasi düşüncəyə yansıtmağı bacarmalıdır".

Əli Əliyev

Tural Abbaslı

Ə. Əliyevə görə, rus dili məsələsi ilə bağlı digər problemlər də var: "Azərbaycana qarşı təhdidlər məsələsində təkə Rusiya deyil, digər milli problemlər də mövcuddur.

Azərbaycan bu gün böyük dövlətlərin təhdidi altında yaşamaq zorundadır. Bu məcburiyyət bütün qonşularımızla əlaqəlidir. Təbii ki, Azərbaycanın özünün milli xətti olmalı, kənar dövlətlərdən bütün sferalarda kənarda qalmalıdır. Azərbaycanın milli maraqları başqa dövlətlərin maraqlarına qulluq etdirilə bilməz. Rus dilinə gəldikdə isə düşünürəm ki, Azərbaycan ictimai münasibətlərində bu dilin ayaq alması, təbliğ etdirilməsi yanlış xətdir. İnsanların çox dil bilməsinin tərəfdarıyam.

Sərdar Cəlaloğlu

Azərbaycan 200 il müddətində Rusiyaya bağlı olub. Bu əlaqələrin kəskin şəkildə kəsilməsini də doğru saymıram. Azərbaycanın Rusiya elmi mühitindən çıxarılması mənfi effekt verə bilər. Lakin Azərbaycanda bu istiqamətdə baş verənləri də doğru saymıram. Düşünürəm ki, ölkədə dövlət vəsaiti hesabına başqa dildə təhsil verilə bilməz".

Üzvlərinin daha çox gənclərdən ibarət olduğu AĞ Partiyasının lideri Tural Abbaslı isə səslənən fikirlərlə bağlı "Yeni Müsavat"a aşağıdakıları söylədi: "Sərdar bəyin fikirlərinə hörmətlə yanaşıram. Bu, onun şəxsi, subyektiv fikridir. Hesab edirəm ki, istənilən adam bu cür fikirlər səsləndirə bilər, ancaq "biz də onunla razılaşmalıyıq", - deyir bir şey yoxdur. Müxalifət anlayışı əslində geniş anlamdır. Burada şəxslər, partiyalar, təşkilatlar yer alıb. Onların hamısının adından ümumiləşdirilmiş fikirlərin səsləndirilməsini korrekt hesab etmirəm. Sərdar bəy də kifayət qədər təcrübəli siyasətçidir. Ancaq onun fikirləri ilə razı deyiləm. Müxalifətin zəifliyi əsas hədəfi hakimiyyətə gəlməkdir. Lakin hakimiyyətə gəlmək məqsəd yox, planlarını həyata keçirmək üçün vasitədir. Odur ki, bu məsələyə o qədər də aqressiv yanaşmaq lazım deyil. Müxalifət olaraq biz hakimiyyəti islahatlara məcbur edə bilirik, iqtidarın yanlışlıqlarını korrekt edirik, bu da qeyd edilməlidir. Partiya müxalifətdə olduğu halda da dövlətə, cəmiyyətə fayda verməyi bacarmalıdır. AĞ Partiyasının əsas hədəfi təbii ki, hakimiyyətə gəlib, yaranan rıçaqlar vasitəsilə cəmiyyətdə müsbətə doğru dəyişikliklər edib, demokratik cəmiyyət formalaşdırmaqdır. Ancaq eyni zamanda biz müxalifətdə olduğumuz yerdən də cəmiyyətimizə, dövlətimizə xeyir verməyə çalışırıq. Dediğim kimi, gündəlik müxalif fəaliyyətin özü belə cəmiyyətə fayda verir. Ona görə də Sərdar Cəlaloğlunun fikirlərini korrekt hesab etmirem".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Bu il mayın 10-da faciəvi şəkildə öldürülən "Emin 444" ləqəbi ilə tanınan kriminal avtoritet Emin Səfərovun qətl hadisəsinin üstündən iki ay keçməsinə baxmayaraq, gündəmdən düşmür. Dəhşətli hadisədə adı həm sifarişçi, həm də iştirakçı kimi keçən və bu səbəbdən həbs edilən kikkoksinq üzrə dünya çempionu Zaur Yusifovun vəkili Ərşad Sərdarov açıqlama yayıb.

Vəkil son illərin ən şok qətl ilə bağlı yeni məlumatları açıqlayıb: "Bəzi mətbuat orqanlarında Yusifov Zaurun Emin adlı avtoriteti qətlə yetirdiyi yönündə xəbərlər yayılır. Hadisə ilə bağlı istintaq qrupu yaradılıb və Binəqədi Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır. Sonda günahkarlar cəzalandırılacaq. Kimlər məsuliyyət daşıyarsa, cəzalarını alacaq. Qətlə bağlı ictimaiyyəti çaşdıran məlumatlar yayılır. Bu məlumatlardan birini vurğulayıram. Guya Zaur sələmçi olub, xanımlara sataşmış. Bu, tamamilə absurd fikirlərdir. Belə ki, Zaur vaxtilə dövlətə layiq, xalqına xidmət edən dövlət məmuru olub. İdmançı kimi Azərbaycan bayrağını həm özü, həm də tələbələrini bir neçə ölkədə dalğalandırıb. Bununla bağlı sübutlar da ortadadır. Kaş bu hadisə olmayaydı. Heç kim belə bir cinayət hadisəsinin olmasını istəməzdi. Amma artıq qətl baş verib. Zaur barəsində həqiqətdən uzaq absurd fikirlər səsləndirirlər. Sələmçi olma-

Kriminal avtoritetin qətlində adı keçən dünya çempionunun vəkili danışdı - şok faktlar

Vəkil Ərşad Sərdarov: "O da kiminsə anasını ağlar qoyub; kimlər günahkardırsa, cəzalarına çatacaqlar"

Emin Səfərov

sı ilə bağlı deyilənləri bir faktla alt-üst etmək olar. Ortada sübut var ki, həmin Zaurun 6-cı mikrorayonda yerləşən lombarda bu gün də borcu var və onları ödəyə bilmir. Onunla bağlı bir də onu vurğulaya bilərəm ki, o, hər zaman narkomaniyaya qarşı mübarizə aparıb. Bunu onu yaxından tanıyan biri kimi deyirəm. Bununla bağlı Zaur bir neçə tədbirdə iştirak edib.

Uşaqları narkomanlıqdan yayındırmaq üçün 6-cı mikrorayonda məktəblərin birində idman zalı açmış və uşaqları, gəncləri kikkoksinqlə bağlı ora yönəldib".

Vəkil Zaurun atasının qətlə iştirakı ilə bağlı səslənən iddialara da münasibət bildirib: "Belə ittihamlar səslənir ki, Zaurun atasının da qətlə rolu olub və bunun üçün cinayət məsuliyyətinə

cəlb olunmalıdır. İstintaq bununla bağlı da araşdırma aparır. Sonda kimlər günahkardırsa, cəzalarına çatacaqlar. İstintaq sirtini heç bir halda yaymaq olmaz. Ekspertizanın rəyləri var və bunlar araşdırılmalıdır. Ekspertiza olan vaxt Zaurun ayağında xəsarətlər var idi. Həmin xəsarət çəkilib efrilərdə yayımlandı. Bunun haradan yayıldığı çox müəmmal bir faktır. Bütün bunların hər birinin araşdırılmasına ehtiyac var. Eminin kriminal avtoritet olduğu efrilərdə yayımlanıb. Biz hüquqi, demokratik dövletdə yaşayırıq. Bizdə hansı kriminaldan söhbət gedə bilər? Eminin əvvəllər də məhkumluğu olub. Bizdə olan məlumata görə, ölüm hadisəsi baş verib. O da kiminsə anasını ağlar qoyub. Bununla bağlı cəzalandırılıb. Lakin 10 illik cəzası sonradan 6 ilə endirilib. Buna bir şey demirik.

Amma onu deməyi vacib bilirəm ki, sonuncu dəfə Eminin "ev dustaqlığı" olub. Ev dustaqlığının gecə 11-dən sonra bayırda nə işi var? Nəzarətdə saxlanılmalı idi. O, artıq rəhmətə gedib. Allah rəhmət ələsin. Ruhu şad olsun. Bir daha deyirəm ki, cinayət törədən istənilən şəxs bayırda gəzməməlidir. Sonda müraciətim ulu öndərimiz Heydər Əliyevin kəlamı ilə bitirmək istərdim. Dövlət iki şeydən sarsıla bilər. Günahsız cəza verildəndə və günahkar cəzasız qalanda".

Qeyd edək ki, Binəqədi rayonunda törədilən bu hadisə son illərin ən qəddar qətlərindən biri sayılır. Məsələn sakini, 1988-ci il təvəllüdü E.Səfərov 6-cı mikrorayon ərazisində yerləşən İsrail Həşimov küçəsində öldürülüb. Hadisə yerinə gələn hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşları Emin Səfərovun

qan gölməçesinin içində meyitini aşkar ediblər. Meyitdən bir qədər aralıda Həsən Tağıyev bıçaq dizinin üstündə yerdə oturubmuş. Hadisənin digər iştirakçıları isə orada olmayıblar. Hadisədən sonra Zaur Yusifovun atası Əli Yusifov Kliniki Tibb Mərkəzə müraciət edib. Onun qolunda bıçaq yarası olub. Mərhum Emin Səfərovun yaxınları deyir ki, qətl əvvəldən planlaşdırılıb. "Emin 444"ün öldürülməsi ilə bağlı ən müxtəlif versiyalar səsləndirilir. Zərərçəkmiş tərəfin iddialarına görə, qətlə Zaur Yusifov, qardaşı Zamiq Yusifov, atası Əli Yusifov, Vüqar adlı bacısı oğlu, qanlı olaydan sonra həbsə alınan Həsən Tağıyev və digər şəxslər iştirak ediblər. Mərhum 78 bıçaq zərbəsinin vurulduğu deyilir. H.Tağıyev törətdiyi qətlə etiraf edib. Hadisədə adı keçən Z.Yusifov başda olmaqla, digər şəxslər səslənən ittihamları rədd edirlər.

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

6 ayın əsas iqtisadi yekunu tanınmış ekspertin şərhində

Natiq Cəfərli: "Bu yeniliklər reytinglərdə Azərbaycanın devalvasiyadan öncəki vəziyyətini bərpa edəcək, ancaq..."

2019-cu ilin ilk 6 ayı geridə qaldı. Bu müddətdə ölkənin sosial-iqtisadi həyatı ilə bağlı bir çox mühüm qərarlar verildi, pozitiv addımlar atıldı. Əksər qərar və sərəncamlar əhalinin aylıq gəlirlərinin artması, sosial rifah halının yüksəldilməsi ilə bağlı oldu. Pensiya, müavinət və təqaüdlər artırıldı, şəhid ailələrinə verilməli olan sığorta pulları ödənilməsi, problemli kreditlər əsasən həllini tapdı, minimum əmək haqqı iki dəfə artırıldı, qaz limiti artırıldı. Bütün bunlar sosial sahədə müsbət dəyişikliyə səbəb olan addımlar kimi yadda qaldı.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, 2019-cu ilin ilk 6 ayı çox maraqlı və yadda qalan qərarlar və hadisələrlə zəngindir: "İlk olaraq problemli kreditlərin həlli ilə bağlı cəmiyyətdə yaranmış gözləntilərin bir qismi öz həllini tapdı. Prezident fərmanı ilə problemli kreditlərin 80 faizdən çoxu həll olundu. Bu da banklara çox ciddi dəstək oldu. Vətəndaşların problemləri həll olunarkən bankların kapitalaşması və toksik aktivlərin silinməsi baxımından da çox vacib bir addım idi, bank sektorunda müəyyən sabitliyin yaranmasına səbəb olacaq bir addım idi. Hələlik bank sektorunun özündən qaynaqlanan və ümumi sistemdən özündən qaynaqlanan problemlər qalmaqdadır. Bu da özünü yüksək kredit faizlərində büruzə verir. Ancaq hər

halda, bank sektorunda təqribən 1 milyard manata yaxın problemli aktivlərin silinməsi prosesinin şahidi olduq ki, bu da bank və maliyyə sektoruna çox pozitiv təsir edəcək bir amildir. Getdikcə bu pozitiv təsirlər daha çox görünə bilər".

Ekspertin sözlərinə görə, ötən 6 ayda maaş və təqaüd artımı çox böyük sosialyönümlü bir addım idi: "İlkin olaraq minimum əmək haqqı 180 manata qaldırıldı. Devalvasiyadan öncəki manatın dəyərindən düşməsinə nəzərə alsaq, minimum əmək haqqı dollar ifadəsində çox aşağı göstəricilərə enmişdi. MDB məkanında biz bu göstəricilərə görə hər zaman 3-cü yerdə olsaq da, devalvasiyadan sonra makroiqtisadi göstəricilərə, minimum əmək haqqı, orta aylıq maaş və minimum pensiya məbləğinə görə çox aşağı

göstəricilər yaranmışdı. O baxımdan minimum əmək haqqının 130 manatdan 180 manata qaldırılması kifayət qədər ciddi sosial addım idi. Bundan başqa, gözlənilməz olaraq bir neçə həftə öncə minimum əmək haqqı və minimum təqaüdlərlə bağlı prezident təşəbbüsü oldu. Minimum əmək haqqının 250 manata çatdırılması, minimum təqaüdlərin isə 200 manata çatdırılması ilə bağlı qərar verildi. Maaşlarla bağlı qərar sentyabrda, təqaüdlərlə bağlı qərar isə oktyabrda qüvvəyə minəcək. Ancaq hər halda, bu da sosial sahədə atılmış çox vacib addımlardan biridir. Çünki minimum əmək

haqqının 250 manata qaldırılması Azərbaycanın yenidən postsovet məkanında ən yaxşı göstəricilərə malik bir ölkə olmasına gətirib çıxartdı. Yalnız Rusiyadan başqa, digər ölkələrlə müqayisədə həm minimum əmək haqqı, həm də minimum təqaüdlərlə bağlı ilk üçlüyə daxil olacağıq".

N.Cəfərli vurğuladı ki, bu artımlar reytinglərdə Azərbaycanın devalvasiyadan öncəki vəziyyətini bərpa edəcək: "Bu sosial sahədə atılan addımlar kifayət qədər geniş maliyyə mənbələri tələb edir. Hələlik Azərbaycanın potensialı, neft qiymətlərinin yüksək olması, neft gəlirlərinin hələ də gözləniləndən artıq daxil olması bu

xərclərin ödənilməsi üçün kifayət qədər əsas yaradır. Ancaq çox təəssüf ki, neftdən asılılıq hələ də kəskinləşir və davam edir. Bu ilin ilk 6 ayının göstəricilərinə baxsaq görərik ki, neftdən asılılıqla bağlı problemlər fundamental olaraq qalmaqdadır. İxracatda neft və neft məhsulları, təbii qaz və elektrik enerjisinə, yeni təbii sərvətlərə bağlılıq. Bütçənin formalaşmasında da birbaşa 50 faiz neft fondundan transferdir. Yerdə qalan 50 faizin 15 faizi isə Neft Şirkətlərindən daxil olan vergilərdir. Birbaşa neftdən asılılıq faizi çox yüksək göstəricidir. Bu təməl problemlər hələ qalmaqdadır. Ancaq sosial sahədə atılan addımlar ölkədə makroiqtisadi sabitliyin yaranması üçün kifayət qədər əsaslar verir".

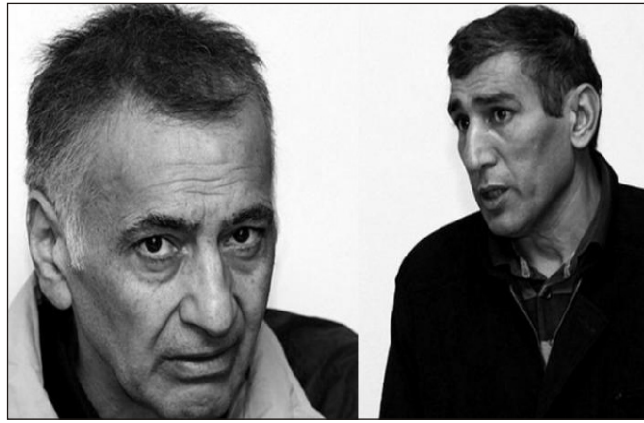
Qeyd edək ki, sosial addımlardan biri də Azərbaycanda qazın güzəştli tariflərlə istehlak limitinin artırılması oldu. Qazın aşağı tariflə illik istehlak həcmi 1700 kubmetr qazdan 2200 kubmetr qaza qədər artırıldı. Bu günlərdə dövlət sektoru isə ötən 5 ayın nəticələrini açıqlayıb. Bu ilin yanvar-may aylarında isə ölkədə 30 608,7 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,2 faiz çox ümumi daxili məhsul

(ÜDM) istehsal edilib.

ÜDM istehsalının 46 faizi sənayenin, 9,9 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmirinin, 6,4 faizi nəqliyyat və ənbər təsərrüfatı sahələrinin, 5,9 faizi tikintinin, 3,7 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılığın, 2,6 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşənin, 1,8 faizi informasiya baxsaq görərik ki, neftdən asılılıqla bağlı problemlər fundamental olaraq qalmaqdadır. İxracatda neft və neft məhsulları, təbii qaz və elektrik enerjisinə, yeni təbii sərvətlərə bağlılıq. Bütçənin formalaşmasında da birbaşa 50 faiz neft fondundan transferdir. Yerdə qalan 50 faizin 15 faizi isə Neft Şirkətlərindən daxil olan vergilərdir. Birbaşa neftdən asılılıq faizi çox yüksək göstəricidir. Bu təməl problemlər hələ qalmaqdadır. Ancaq sosial sahədə atılan addımlar ölkədə makroiqtisadi sabitliyin yaranması üçün kifayət qədər əsaslar verir".

Qeyd edək ki, sosial addımlardan biri də Azərbaycanda qazın güzəştli tariflərlə istehlak limitinin artırılması oldu. Qazın aşağı tariflə illik istehlak həcmi 1700 kubmetr qazdan 2200 kubmetr qaza qədər artırıldı. Bu günlərdə dövlət sektoru isə ötən 5 ayın nəticələrini açıqlayıb. Bu ilin yanvar-may aylarında isə ölkədə 30 608,7 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,2 faiz çox ümumi daxili məhsul

□ **Nərgiz LİFTİYEV,**
"Yeni Müsavat"

şinqtonda keçirilmiş görüşlərdə humanitar addımların atılması ilə bağlı razılışma əldə olunub. Buna baxmayaraq, Paşinyan D.Əsgərov və Ş.Quliyevin azad olunmasına qarşı çıxır, hətta bu məsələni Dağlıq Qarabağdakı saxta rejimin "daxili işi" hesab edir. Qarabağdakı separatçı-terrorçu qüvvələr isə öz adlarını azərbaycanlı girovlara qoymağa cəhd göstərərək, onların qaytarılmasını mümkünsüz sayırlar.

Politoloq Arzu Nağıyev qəzetimizə bildirdi ki, qondarma

Lavrov da bu şərti dəstəkləyib. Xarici işlər nazirlərinin Moskva görüşündə tərəflər əsirlərin dəyişdirilməsini razılaşdırmışdı. Amma erməni tərəfi Şahbaz və Dilqəmi qaytarmaqdan imtina edir. Qeyd edim ki, Vaşinqton görüşündən sonra əsirlərin dəyişdirilməsi reallaşsa da, bu iki girov azad edilmədi. Hesab edirəm ki, Qarabağ klanı bu istiqamətdə dirəniş göstərir. Qarabağ separatçıları bu məsələyə ciddi nəzarət edir. Hazırda Qarabağ klanı ilə İrəvan klanı ara-

1 iyulun 11-də Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin Ermənistanın işğalçı ordusu tərəfindən, Azərbaycan ərazilərində girov götürülməsinin 5-ci ildönümü tamam olacaq. Xatırladaq ki, hər iki mülki şəxs, Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan vətəndaşı Şahbaz Quliyev Kəlbəcər rayonundakı ata-baba yurdlarını növbəti dəfə ziyarət edərkən terrorçuların əlinə keçmişdilər. Onlarla bilikdə olan üçüncü şəxs, Azərbaycan vətəndaşı Həsən Həsənov isə əməliyyat zamanı qətlə yetirilmişdi, sonradan dövlətimiz onun nəşini geri alıb Bakıda dəfn etdi.

Ermənistan ordusunun işğalı altında olan Dağlıq Qarabağda qurulmuş qondarma "məhkəmə" D.Əsgərova ömürlük, Ş.Quliyevə isə 22 il həbs kəsib. Qeyd edək ki, 2009-cu ildə D.Əsgərov Kəlbəcər rayonunun Şaplar kəndində olub və çəkdiyi videokadrları yayarkən bu məkanı özü üçün "İkinci Mədinə" adlandırıb. O zaman bildirdi ki, iki ildir dalbadal 16 gün ac-susuz buranı ziyarət edir. Bu faktın özü D.Əsgərovun dogma-şünaslığını və onun məzarlarını ziyarət üçün necə fədaqarlıqlara getdiyini, hansı risklərə imza atdığına təsdiqləyir. Lakin azərbaycanlıların gizli yollarla təmas xəttindən Qarabağa keçməsi, orada sərbəst dolaşmaları erməniləri necə təşvişə saldısa, onlar digərlərinə "dərs" vermək üçün bu iki mülki şəxsə ən ağır cəzaları verdilər. Ən acınacaqlısı və təəssüf doğurandır isə budur ki, az qala 30 ilə yaxındır Qarabağla bağlı mənasız danışıqlara moderatorluq edənlər 5 ildir iki azərbaycanlının qaytarılmasına da nail ola bilmir.

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin nümayəndəliyi müntəzəm olaraq girovlara baş çəkdiyini, onların məktublarını ailələrinə çatdırdığını bəyan edir. Lakin ailə üzvləri məktublarda bəzi hissələrin qaralandığını vurğulayaraq onların durumunun normal olduğuna şübhə ilə yanaşırlar. Elə bu həftə Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXK) nümayəndələri Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində saxlanılan şəxslərlə görüşdüklerini deyiblər. Bu barədə BQXK-nın Azərbaycan nümayəndəliyinin ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova APA-ya bildirib. Onun sözlərinə görə, təmsil etdiyi qurumun nümayəndələri iyun ayında Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində saxlanılan şəxslərə bir daha baş çək-

kib: "Biz münaqişə nəticəsində saxlanılan şəxslərə mütəmadi baş çəkməkdə davam edirik. Mandatına uyğun olaraq, BQXK saxlanılan şəxslərə ona görə baş çəkir ki, saxlanma şəraiti və onlarla rəftarı monitorinq etsin, həmçinin saxlanılan şəxslərə ailələri ilə əlaqə saxlamalarına şərait yaratsın".

Dağlıq Qarabağda girov saxlanılan Dilqəm Əsgərovun oğlu Kürdoğlu Əsgərov isə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, ona görüş barədə BQXK-dan məlumat verilib: "Mənə şifahi məlumat verildi ki, atan Dilqəm Əsgərovla BQXK nümayəndələrinin iyun ayında görüşü olub və səhhəti normaldır. Təəssüf ki, yenə də atamdan nə məktub, nə də foto, videogörüntü gətirməyiblər. Artıq iki ilə yaxındır ki, BQXK nümayəndələri atam Dilqəm Əsgərovdan nə məktub, nə foto, nə də videogörüntü əldə edib mənə təqdim etmirlər. Mən isə hər dəfə BQXK əməkdaşları ilə görüşəndə deyirəm ki, heç olmasa atamdan bir dəqiqəlik videogörüntü gətirən mənə təqdim eləyin, mən həqiqətən atamın hərəkət elədiyini, ayaq üstə dayanma bildiyini görürəm. Mən atamın öz dilindən eşitmək istəyirəm, desin ki, səhhətimdə ciddi problem yoxdur. Təəssüflər olsun, artıq iki ilə yaxındır mən eyni sözləri BQXK-dan eşidirəm".

Ötən həftə K.Əsgərov Strasburqda, Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ-PA) tərkibindəki Beynəlxalq Dialoq və İnkişaf Alyansının təşkil etdiyi tədbirə qatılıb. Orada da atasından 1 il 8 aydır məktub almadığını, onun taleyindən narahat olduğunu deyib.

AŞ PA-nın yay sessiyası çərçivəsində qurumdakı nümayəndə heyətimiz Ermənistan tərəfindən girov götürülmüş azərbaycanlı mülki şəxslərə bağlı məsələyə həsr edilən "iki azərbaycanlı mülki şəxsin hu-

İrəvanın humanizm görüntüsü - Şahbaz

və Dilqəmin məsələsi niyə uzanır?

Kəlbəcər girovlarını 5 ildir Şuşa həbsxanasında saxlayan terrorçu rejim humanitar addımlarla bağlı razılışmaya əməl etməkdən də yayınır; **politoloq: "Əsas məram və məqsəd qondarma separatçı rejimi tərəf kimi təqdim etməkdir"**

Lakin D.Əsgərovun oğlunun dediyi kimi, atası həyatda olmayandan sonra onun azadlığı ilə bağlı hansısa qərarın qəbulu və ya Ermənistanla təzyiqlərin edilməsinin heç bir mənası qalmayacaq. Bu mənada Avropa strukturlarının azərbaycanlı girovlara astagəl münasibəti anlaşılan deyil.

Bu arada Ermənistanın görünüşü xarakterli addımını müştəhəddə etdik. Belə ki, 16 mart 2019-cu il tarixdə Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən girov götürülmüş Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Qazax rayonu, Yuxarı Salahlı kənd sakini, 29.10.1986-cı il təvəllüdü İbrahimov Elvin Arif oğlu Azərbaycana qaytarıldı. Hansı ki, sağlamlığında problem olan mülki şəxsin hətta ayağından güllələnməsindən sonra geri qaytarılması da anormalıq idi. Azərbaycan isə yenə də xoş məram nümayiş etdirdi və 20 iyun 2017-ci il tarixdə Qazax rayonu ərazisində saxlanılmış Ermənistan Respublikasının vətəndaşı, 06.11.1974-cü il təvəllüdü Karapetyan Zaven Avanesoviç Ermənistanla təhvil verdi. Girov götürülərkən Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən açılmış atəş nəticəsində yaralandığı, həmçinin girovluqda saxlanılarkən bir neçə dəfə cərrahi əməliyyata məruz qaldığı üçün Elvin İbrahimov təcili olaraq xəstəxanaya yerləşdirilib. Bu faktın özü Ermənistanın necə vandal bir dövlət olduğunu təsdiqləyir.

Ş.Quliyevin qardaşı İlham Quliyev isə lent.az-a deyib ki, girovlarla görüş barədə məlumatsızdır: "Bununla bağlı mənə yeni xəbər verilməyib. Qardaşımdan yeni foto, video və ya məktub da ailəmizə göndərilməyib".

Xatırladaq ki, erməni girovluğundakı iki şəxsə bağlı şikayət Avropa Məhkəməsinə göndərilib və Azərbaycan hökuməti də bu prosedə iştirak edir. Bu barədə ötən ay Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər şöbəsinin sektor müdiri, Azərbaycanın Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsindəki daimi nümayəndəsi Çingiz Əsgərov deyib. O qeyd edib ki, artıq bütün kommunikasiya mərhələsi yekunlaşıb: "Bu il ərzində Avropa Məhkəməsinin öz mövqeyini bildirməsini gözləyirik".

manitar məsələsi: Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev" adlı tədbir keçirilib. AzərTAc-a istinadən verilən məlumata görə, tədbirdə azərbaycanlı girovların acınacaqlı vəziyyətdə saxlanması, həyatlarının təhlükədə olması, səhhətlərinin ağır olması ilə bağlı məlumatlar verilib. Bütün bunları nəzərə alaraq, tədbir iştirakçıları bu iki azərbaycanlı girovun azad edilməsi məqsədilə Avropa Şurasının Baş katibinə, Avropa Şurası Parlament Assambleyasına və qurumun İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinə bəyanat ünvanlayıblar. Bəyanat avropalı parlamentarilər tərəfindən imzalanıb və ünvanlandığı şəxslərə çatdırılıb. Bəyanat qurumun internet sahifəsində yayılıb. Bəyanatda azərbaycanlıların hansı şəraitdə girov götürüldükləri diqqətə çatdırılaraq onların azad edilməsi üçün çağırışlar edilib.

Rəsmi Bakı neçə müddətdir ki, əsir və girovların "Hamının hamıya" prinsipi ilə dəyişdirilməsini təklif edir, lakin işğalçı ölkə bütün gücü ilə buna müqavimət göstərir. Hansı ki, bu il ərzində Paris, Moskva və Va-

şinqtonda keçirilmiş görüşlərdə humanitar addımların atılması ilə bağlı razılışma əldə olunub. Buna baxmayaraq, Paşinyan D.Əsgərov və Ş.Quliyevin azad olunmasına qarşı çıxır, hətta bu məsələni Dağlıq Qarabağdakı saxta rejimin "daxili işi" hesab edir. Qarabağdakı separatçı-terrorçu qüvvələr isə öz adlarını azərbaycanlı girovlara qoymağa cəhd göstərərək, onların qaytarılmasını mümkünsüz sayırlar.

Politoloq Arzu Nağıyev qəzetimizə bildirdi ki, qondarma

bir qurum tərəfdən heç bir hüquqi əsas olmadan işğal olunan ərazilərdə "məhkəmə" qurulub və Dilqəm Əsgərova ömürlük, Şahbaz Quliyevə isə 22 il həbs cəzası verilib: "Dəfələrlə Azərbaycan tərəfi, aidiyyəti qurumlar hər iki şəxsin BQXK qeydiyyatdan keçməsinə belə əsas tutaraq humanist addım atılmasını istəyib, hətta tələb etsə də, Ermənistan qondarma qurumu subyekt kimi qələmə verməyə çalışır və heç bir addım atmır. Ermənilərin digər bəhanələri də Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin statusunun aydınlaşdırılması bəhanəsidir. Yeni onlar girov deyil, guya hərbi əsirlərdir. Təbii ki, bütün danışıqlarda, hətta rəhbərlər səviyyəsində də bu məsələlər dəfələrlə qaldırılıb, erməni tərəfi bundan imtina edir və ya qeyri-müəyyən arqumentlər uydurmağa çalışırlar. Burada da əsas məqsəd prosesi humanist prinsiplərdən siyasi müstəviyə keçirmək cəhəddir. Bir daha qeyd edərdim ki, əsas məram və məqsəd qondarma separatçı rejimi tərəf kimi təqdim etməkdir. Buna da ən mühüm reaksiya məhz ATƏT-in Minsk Qrupundan gəlməlidir, əgər formatda qondarma rejim tərəf kimi təmsil olunmursa, nə üçün bu məsələdə tərəf olmalıdır?"

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanın işğal faktorundan əlavə, Azərbaycana etnik və humanitar düşmənçiliyi də davam edir: "Azərbaycan tərəfi daima humanitar aksiyaların davam etdirilməsini, əsir və girovların "Hamının hamıya" prinsipi ilə dəyişdirilməsini irəli sürür. Minsk Qrupunun həmsədrləri də bu şərtlə razıdır. Hətta Rusiyanın XİN rəhbəri Sergey

sında dərinləşən siyasi proseslər girovların dəyişməsinə də çətinləşdirir. Qarabağ separatçıları girovları İrəvan klannına vermir. Əgər Paşinyan onları azad etməyə çalışsa, Qarabağ separatçıları dirəniş göstərəcəklər. Bu, həm də Paşinyanın Qarabağ klanı üzərində qələbəsi olar. Ona görə də proses uzanır".

M.Əsədullazadə hesab edir ki, indiki durumda Azərbaycan tərəfi mütləq şəkildə təzyiqlər etməlidir: "Bundan əlavə, Kremlin separatçılar üzərində təsir imkanlarının olmasını nəzərə alsaq, Moskva prosedə həllədiçiləri, girovların qaytarılmasını reallaşdırma bilər. Hesab edirəm ki, Azərbaycan Rusiya ilə də danışıq aparmalıdır. Paşinyanın bu istiqamətdə separatçılara gücü çatmır".

Bütün bunların fonunda ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrlərinin sonuncu "birə bir" dəyişdirilməsindən razı qalmasa anlaşılan deyil. Həmsədrlər birgə bəyanatlarında bu faktı xüsusi vurğulayıblar. Bəyanatda iyunun 28-də münaqişə tərəflərinin eyni vaxtda girovların qarşılıqlı olaraq azad etmələri alqışlanır və tərəfləri belə bir müsbət addıma sövq edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Cəmiyyətinin səyləri də yüksək qiymətləndirilir. Bəyanatda bu da vurğulanır ki, "həmsədrlər tərəfləri sülhə rəvac verən, substantiv danışıqlar üçün əlverişli olan ab-havanı daha da bərqərar edəcək əlavə konkret humanitar addımlar atmağa çağırırlar". Ancaq məntiqlə "turiş diplomatları" D.Əsgərov və Ş.Quliyevin azadlığına çağırış etməliydilər. Onların bu cür unutqanlıqlarının məntiqi nəticəsidir ki, Ermənistan girovların azadlığından yayınır.

"Rusiyanın "S-400" hava hücumundan müdafiə kompleksləri on gün ərzində Türkiyəyə gətiriləcək". Bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan söyləyib. O, həmçinin sözügedən zənit-raket sistemlərinin tədarükü səbəbindən Türkiyə ilə ABŞ arasındakı mövcud münasibətlərin həll ediləcəyinə əminliyini ifadə edib: "ABŞ "S-400"lərin alınmasına görə Türkiyəyə qarşı sanksiyalar tətbiq etməyəcək". Ərdoğan eyni zamanda Türkiyənin 100 F-35 döyüş təyyarəsini tədarük etməsinin lazım olduğunu da xatırladı.

Türkiyə liderinin bu açıqlaması bir sıra müzakirələrə səbəb olub. "S-400"lər Türkiyəyə gətirildikdən sonra rəsmi Ankaranın ABŞ-la onsuz da soyuq olan münasibətlərinin hansı həddə çatacağı ilə bağlı müxtəlif ehtimallar səsləndirilir. Bu, baş tutarsa, qarşı ölkəyə qarşı sanksiyaların tətbiq olunub-olunmayacağı barədə də fərqli mövqelər rast gəlik. Eyni zamanda, F-35-lərin təleyi məsələsi də müzakirələr sırasındadır.

Politoloq Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında "S-400"lərin önəmindən söz açdı: "Bu raket sistemləri Türkiyə ordusunu daha güclü edəcək, möhkəmləndirəcək. "S-400" hava hücumundan müdafiə kompleksləri dönmənin ən müasir silahlarındandır. Bu cür silaha sahib olmaq hər ordu üçün qiymətlidir. Ona görə də bu baxımdan türk silahlı qüvvələrinin arsenalında "S-400" zənit-raket komplekslərinin olması mühüm hadisədir. Bu raket kompleksləri rəsmi Ankaraya hərbi baxımdan bir çox üstünlüklər qazandıracaq. Qarşı ölkənin Ağ Dəniz ətrafı, Yaxın Şərq, Qafqazda hərbi potensialını gücləndirəcək. "S-400"lərin alışı Türkiyənin Rusiya ilə birlikdə yeni nəsil döyüş silahı "S-500"lərin istehsa-

Türkiyə və ABŞ üçün kritik 10 gün

Əhəd Məmmədli: "Sonucda Vaşinqtonla Ankara uzlaşacaq"

Ramil Məmmədli: "ABŞ istənilən halda Ankaranı "cəzalandıracaq"

lina da yol açdı. ABŞ prezident Tramp səviyyəsində etiraf etdi ki, Türkiyəyə qarşı Patriotları satmaq Obama Administrasiyası səhv edib. Türkiyəni Amerika özü "S-400"ləri ruslardan almağa məcbur etdi. Ərdoğan-Tramp gö-

rüşməsi F-35-lərin alınmasına da yol açdı. Görünür, Türkiyə F-35-ləri də almaqla Amerikanın könlünü almaq istəyir. Amerika yavaş-yavaş Türkiyənin "S-400"ləri alması ilə razılışır. İyul ayında Trampın gözlənilən

Türkiyə səfəri Vaşinqtonla Ankara arasında bütün buzların əriməsinə ümid yaradır. Ərdoğan Trampa görüşdən pozitiv ayrılıb. Deməli, görüş müsbət keçib. Trampa qalsa, o, Türkiyəyə heç bir sanksiya tətbiq etməz,

"S-400"lərin alınmasına da razılıq verər. Lakin Amerikanın beynəlxalq strategiyası tək prezidentdən asılı olmadığı üçün mən bir az tərəddüdlüyəm. Konqres, Senat, Dövlət Departamenti anti-Türkiyə siyasətini davam etdirir, Trampa Ərdoğanla uzlaşmaq çətin olacaq. Lakin hesab edirəm ki, Amerika dövlətinin digər strukturları da reallığı qəbul edirlər. Bu da o deməkdir ki, sonunda Vaşinqtonla Ankara uzlaşacaq".

Hərbi icmalçı Ramil Məmmədli bildirdi ki, qeyd olunan zənit-raket kompleksi hava hədəflərinin məhv edilməsi üzrə təyinatlanıb: "Artıq neçə illərdir ki, Türkiyə məhz bu istiqamətdə müdafiənin gücləndirilməsinə cəhd edir. Lakin müəyyən maneələrlə qarşılaşır. Daha doğrusu, müttəfiq ABŞ Türkiyəyə "Patriot" zənit-raket komplekslərinin verilməsində proses uzadı. Səbəblərdən biri olaraq, Türkiyə Rusiya istehsalı olan "S-400" zənit raket komplekslərinin satın alınması qərarını açıqladı. Məsələyə texniki tərəfdən baxdıqda birmənalı demək olar ki, bu, Türkiyə üçün uğurlu satınalmadır. "S-400" Türkiyənin hava sərhədlərini möh-

kəmləndirəcək, sərhədboyu qonşu ölkələrin dərinliklərindəki hava vəziyyətini müşahidə edə biləcək. Zərurət yarandığı təqdirdə düşmən hədəflərini məhv edəcək. Bu isə rəsmi Ankaranın hərbi-siyasi mövqeyinin güclənməsi, ölkənin müdafiə imkanlarının möhkəmləndirilməsi deməkdir. Hər halda, nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyə riskli bölgədə yerləşir və ordusu daim aktiv hərbi əməliyyat vəziyyətindədir. Belə olan təqdirdə Türkiyənin Rusiya ilə bu satınalmaya gətirməsi zəruri hal alıb. O ki qaldı "S-400" məsələsi ilə bağlı Türkiyə-ABŞ münasibətlərinin kəskinləşməsinə, bunu təbii qəbul etmək lazımdır. Amma Türkiyə əsaslandırılmış səbəb göstərməklə özünün əsas müttəfiqi ilə münasibətlərinin daha da kəskinləşməsinin qarşısını aldı. Hesab edirik ki, prezidentlər arasında aparılan son görüşdən sonra açıq qarşıdurmaya gedilməyəcək və Rusiya ilə hərbi-texniki əməkdaşlığa normal baxılacaq. Türkiyənin Rusiyadan "S-400" almasının səbəbkarlarından biri də ABŞ özüdür və bu səhvini də artıq anlayır. Ancaq ABŞ super dövlət olaraq, istənilən halda Ankaranı "cəzalandıracaq". Düşünürəm ki, F-35-lərin Türkiyəyə verilməsi məsələsi bir qədər uzanacaq və qısa zamanda öz həllini tapmayacaq. Əsas məsələlərdən biri də budur ki, Türkiyə heç zaman Rusiya ilə dərin hərbi və hərbi-texniki əməkdaşlığa getməyəcək. Bu onun milli maraqlarına da ziddir. O baxımdan Türkiyəyə rəhbərlik edəcək növbəti hökumət Qərblə münasibətləri yaxşılaşdırmağa, yandırılan körpüləri tikməyə başlayacaq. Türkiyə bəzi mənbələrdə deyildiyi kimi, heç bir halda Rusiyadan döyüş təyyarələrinin alınmasını həyata keçirməyəcək. Yeni hərbi-texniki əməkdaşlığın dərinləşməsinə imkan verilməyəcək".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyadan anti-Ankara "propoqanda"sı - türklər Acariyanı işğal edir?

Putinin turist qadağası Gürcüstana 710 milyon dollar ziyan vuracaq; **Elxan Şahinoğlu:** "Rusiya KIV-ləri reportajları ilə təqdim edirlər ki, guya Türkiyə..."

Gürcüstanın paytaxtı Tiflisdə etiraz aksiyaları 12 gündür davam edir. Nümayişçilər daxili işlər naziri Giorgi Qaxariyanın istefasını tələb edir. Ak-

siya parlament binasının önündə keçirilir. İyulun 1-də baş tutan mitinqin sonunda təşkilatçılar aksiyanın davam etdiriləcəyini bəyan edib. Qaxariya isə iğtişaşlarla bağlı is-

tintaq başa çatandan sonra istefa verməyə hazır olduğunu açıqlayıb.

Lakin indi gürcü hökumətini daha çox Rusiya ilə münasibətlər və Kreml başçısı Vladimir Putinin

bu ölkəyə turizm sanksiyalarının təsirləri maraqlandırır.

Gürcüstanda turistlərin 20-30 faizini ruslar təşkil edir və Putinin imzaladığı fərmana əsasən hazırda bu ölkədə olan ruslar geri qayıtmalı, uçuşlar dayanmalıdır. Orta hesablamaya görə, bu qadağa Gürcüstana 100 milyon ziyan vura bilər. "Fiç" (Fich) reyting agentliyi yayıb ki, bu, həmçinin Gürcüstanın gəlirlərinin azalmasına səbəb olub. Agentlik turizmin Gürcüstanın ümumdaxili məhsulunda payının 7,5% təşkil etdiyini bildirib.

2018-ci ildə Rusiyadan olan turistlər isə Gürcüstana gələn turistlərin 20,9%-ni təşkil edib. Ölkədə 2019-cu ildə istirahət edən rusiyalıların sayı Moskvanın qadağaları ucubundan 1 milyon nəfər azalacaq. Bunu "Birinci kanal"a müsahibəsində Gürcüstan Turizm Administrasiyasının rəhbəri Mariam Kvrivişvili deyib. Onun sözlərinə görə, bu, Gürcüstan iqtisadiyyatına 710 milyon dollar ziyan vuracaq: "2019-cu ildə biz rus turistlərinin sayının 1,7 milyon nəfər, bu turistlərdən gələn gəlirin 886 milyon dollar təşkil edəcəyini gözləyirdik". O, Gürcüstan Turizm Administrasiyasının Rusiyadan olan turist axınının azalmasına cavab olaraq yeni alternativlər axtardığını bildirib.

"Rusiya Gürcüstanla viza rejiminin ləğvinə hazır idi". Bunu Rusiyanın xarici işlər nazirinin müavini Qriqori Karasin "Kommersant" qəzetinə müsahibəsində bildirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya viza rejimini maksimum il-

beral edib: "Rusiyanın istənilən vətəndaşı Gürcüstandan istədiyi şəxsi dəvət edə bilər. Rusiyaya səfər edən Gürcüstan vətəndaşlarının sayı ildən-ilə artırdı".

Gürcüstanda baş verən son hadisələrə münasibət bildiren XİN başçısının müavini deyib ki, ölkə gəncləri daxili siyasi mübarizəni anti-Rusiya məcrasına məhərətə çevirə bilən təxribatçıların təsiri altına düşüb: "Mənə elə gəlir ki, indi Tiflisdə bunu hamı başa düşüb. Orada artıq emosiyalardan müəyyən çəkinmə başlayıb".

Q.Karasin Gürcüstanda baş verənə Rusiyanın münasibətinə tam adekvat adlandırdı: "Səhbət yüz minlərlə rusiyalı turistdən gedir. Biz onları müxtəlif xuliqanlıq təzahürlərindən doğan təhlükəyə məruz qoya bilmərik. Xüsusən də bu düşmənçiliyi müəyyən siyasət qüvvələri daha da artırır".

Bu proseslərin gedişində isə Rusiya KIV-ləri başqa bir məsələyə provokativ şəkildə diqqət çəkirlər. Rus mediası iddia edir ki, Gürcüstanda Türkiyənin siyasi və iqtisadi təsirləri artır. Hətta fors-major vəziyyət yaranarsa, guya Gürcüstanın bəzi əraziləri Türkiyənin nəzarətinə keçə bilər. Lakin bu bir həqiqətdir ki, Gürcüstanda həm Rusiya, həm Türkiyənin öz maraqları var.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Rusiya Azərbaycanı da özünə strateji tərəfdaş sayır: "Biz riski göz önünə alıb Avropa Şurasında səsvermədə iştirak elədik və nümayəndə heyəti Rusiyanın qayıtmasını dəstəklədi. Amma Rusiyanın Ermənistanı sənədi Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi istəyi ilə çıxış elədi. Rusiya Türkiyəni də strateji tərəfdaş adlandırdı. Amma paralel olaraq Kremlə

yaxın KIV-lər reportajlar təqdim edirlər ki, guya Türkiyə Gürcüstana işğal edib, Acarıstanı ələ keçirib.

Acariyada elə adamlar tapıb danışdırırlar ki, guya Acariya əldən gedir, ticarət türklərin əlindədir, bozqurdlar gəlir və s. Rusiya ikiüzlü siyasətini ortaya qoyur. Türkiyə bu məsələlərə münasibət bildirməlidir. Nədənə türk mediası laqəydir. Aydın məsələdir ki, ikitərəfli əlaqələr inkişaf edir, Türkiyə rus turisti axını var, "S 400" alırlar. Lakin reaksiya da olmalıdır".

E.Şahinoğlunun fikrincə, Rusiyanın qısqançlığı var: "Ki, Gürcüstan mənimlə yox, Türkiyə və Azərbaycanla strateji yaxınlıq edir, mənə əsaslı deyil. İndi Tiflis hadisələri Rusiyanın əlinə fürsət verdi ki, Ukraynaya qarşı siyasəti Gürcüstana qarşı tətbiq etsin".

Politoloq düşünür ki, Tiflisdəki aksiyalar Qərb və ya ABŞ qızışdırır: "Gürcüstan onsuz da Qərb yolu tutub. Niyə Tramp oranı qarşıdırın?! Bəzi rus ideoloqlar mənə deyirdilər ki, bəs niyə qəfil mitinqlər başladı, provokasiyadır və s. ilaxır. Axı nə təxribat ola bilər, Gürcüstanı işğal etmiş ölkənin deputatı işğala məruz qalmış dövlət spikerinin yerində oturur, bu da etirazlarla qarşılanır. Sadəcə, məsələni bu qədər gərginləşdirməyə ehtiyac yox idi. Rusiya Gürcüstana diz üstə oturtmaq istəyir. İndi deyir ki, Borjom ixrac edə bilməzsiniz, turistlər gəlməyəcək, Abxaziyada təxribat olsun. Gürcüstan heç də Rusiyadan bu şəkildə qopmaq istəmir. Ən çox gələn turist ruslardır, niyə qəsdən bu puldan imtina eləsin? Ancaq Moskvanın əlinə imkan düşdü ki, Gürcüstana cəzalandırısın".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda "Avesta Konserni" MMC-nin prezidenti, Hacı İbrahim Nehrəmli kimi tanınan iş adamının "Xəzər adaları" adlı layihəsi Beynəlxalq Banka olan borcunun müqabilində dövlətin balansına keçirilib. Bu barədə mətbuata açıqlama verən İ.Nehrəmli bildirib ki, layihə Azərbaycan Sənaye Korporasiyası Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin balansına verilib.

"Mən "Xəzər adaları"nın Məmməd Musayevin sahibi olduğu "Aqrarkredit" qeyri-bank kredit təşkilatına vermişəm. Onlar da bu ərazini millət vəkili Kamran müəllimin baş direktoru olduğu Azərbaycan Sənaye Korporasiyasının (ASC) balansına keçiriblər", - deyir o bildirib.

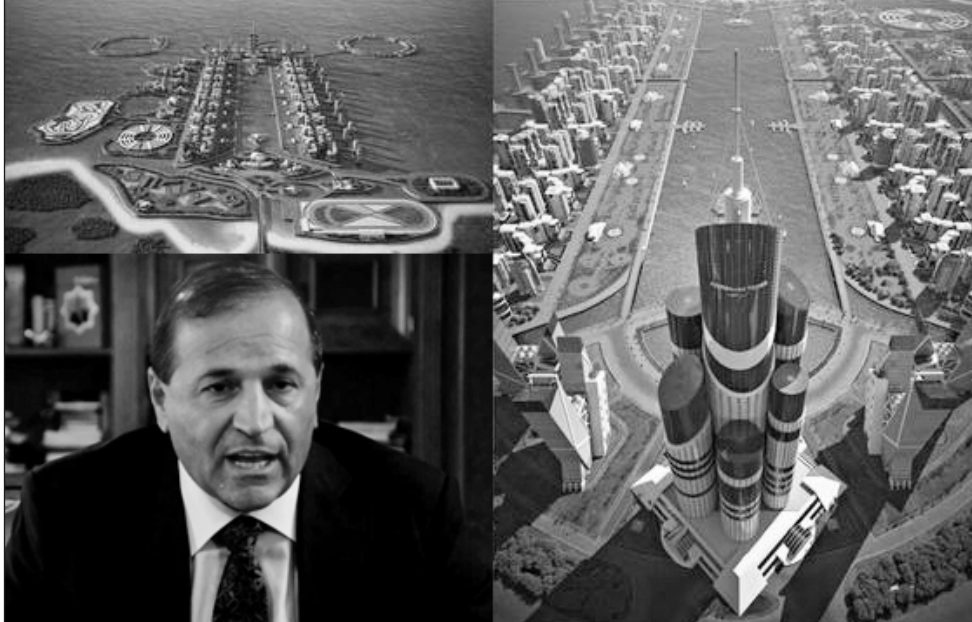
Hacı İbrahim "Xəzər adaları" layihəsinə dövlət tərəfindən qoyulan qiyməti də açıqlayıb: "Mənim Azərbaycan Beynəlxalq Bankına olan borcun buna görə bağlandı. Əmlakın dəyəri 720 milyon manat qiymətləndirildi. Banka olan borcun faiz hissəsi məndən tutulmadığı üçün əmlakın dəyəri 570 milyon manat oldu. Buna görə mənə 150 milyon qaytarmalı idilər. Mən də dedim ki, istəmirəm, dövlətə bağışlayıram. Bütün borclarım bağlandı. İndi mənim bir manat da borcum yoxdur. Nə alacağım var, nə də verəcəyim! Mən bütün kreditlərimi 100 faiz ödəməli oldum".

ASC-nin sədri, deputat Kamran Nəbizadə mətbuata verdiyi açıqlamada faktı təsdiqləyib.

Qeyd edək ki, "Xəzər adaları" Xəzər dənizində, Bakıdan 25 km cənubda yerləşən, 41 adadan ibarət, 3000 hektar sahəni əhatə edəcək süni arxipelaq şəhəri kimi layihələndirilib. Tikinti işlərinə 2011-ci ilin mart ayında başlanılıb. Layihə "Avesta" şirkətinin, daha doğrusu, onun rəhbəri İ.Nehrəmliyə təşəbbüsü nəticəsində ortaya çıxıb. Layihənin dəyərinin 100 milyard dollar təşkil edəcəyi nəzərdə tutulurdu. Burada 1 milyon nəfərin yaşaması üçün şəhər salınması planlaşdırılıb. Eləcə də 150 məktəb, 50 xəstəxana, bir neçə park, ticarət mərkəzləri, mədəniyyət mərkəzləri, institut kampusları, Formula-1 trasi və Azerbaijan Tower (Azərbaycan qülləsi) tikilməsi (tikilərsə dünyanın ən hündür binası olacaq) nəzərdə tutulur. Bundan başqa, adada dünyanın ən böyük məscidinin tikilməsi də planlaşdırılıb.

Bütün bu tikililərin 9 ballıq zəlzələyə davam gətirə biləcəyi söylənilir. Həmçinin 150 körpünün və 1 hava limanının tikilməsi planlaşdırılıb. Layihənin 2020-2025-ci illərdə başa çatması gözlənilirdi.

Xatırladaq ki, İ.Nehrəmli Beynəlxalq Bankdan layihənin icrası üçün 800 milyon manat kredit almışdı. 2015-ci ildə

"Xəzər adaları": dövlətə yük, yoxsa...

Ekspertlər layihədən gəlir götürmək yollarını göstərdilər

Beynəlxalq Bank iflas həddinə çatdıqdan sonra İ.Nehrəmli kredit borsunu ödəməyi üçün Daxili İşlər Nazirliyinin Mütəşəkkil Cinayətkarlığa Qarşı Mübarizə üzrə Baş İdarəsi tərəfindən saxlanılmışdı.

Beynəlxalq Bankdan alınan kreditlə icra olunan xeyli sayda layihə sonradan toksik aktivlər kimi "Aqrarkredit" in balansına ötürülüb. Bu layihələrin ümumi dəyəri 10 milyard manatdan yuxarıdır. İ.Nehrəmli ötən il mətbuata verdiyi açıqlamada layihənin özündə olduğunu bildirdi.

Azərbaycan Sənaye Korporasiyası ASC 2017-ci ildə prezidentin fərmanı ilə dövlət əmlakının idarə edilməsinin səmərəliliyini artırmaq, korporativ idarəetmə prinsiplərinə əsaslanan hesabatlılıq və nəzarət sistemini formalaşdırmaq, dövlətə məxsus müəssisələr arasında əlverişli kooperasiya əlaqələrinin yaradılmasına və istehsal potensialının dəyər zəncirinin həlqələri üzrə artırılmasına nail olmaq məqsədilə yaradılıb. Əksər mütəxəssislər tərəfindən utopik, gəlirliliyinin təmin olunması mümkün olmayan layihə kimi qiymətləndirilən "Xəzər adaları"nın 720 milyon manata qiymətləndirilməklə ASC-yə verilməsi xeyli suallar yaradır. Dövlət bu layihədən necə və hansı gəliri əldə bilər? Layihə başqa investora təklif ediləcək, yoxsa ASC-nin özü tərəfindən başa çatdırılacaq? Bu və digər sualları ASC-yə ünvanlamışıq, cavabları bölüşəcəyik.

Hələlikse qeyd edək ki,

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri layihənin dövlətin balansına keçməsinə, sadəcə, İ.Nehrəmliyə borcunun ona sərf edən şərtlərlə bağlanması kimi qiymətləndirir: "Sözün düzünü deyiriksə, layihənin qiymətləndirilməsi sırf iş adamının borcunun bağlanmasına hesablanıb. Yəni borc açıqlanan rəqəmdən aşağı və ya yuxarı olsaydı, layihənin dəyəri də həmin məbləğə uyğun olacaqdı. Gələcəyi məlum olmayan layihənin dövlətə verilməsi Beynəlxalq Bankın toksik aktivlərdən təmizlənməsidir. Bu layihə ilk açıqlanan vaxtdan bildirmişik ki, perspektivsiz layihədir. Əvvəla, yer seçimi uğursuzdur. Adaların yerləşəcəyi ərazidə dəniz suları normadan 40 dəfə artıq çirklənib. Ərazinin dəniz sahilində iki böyük sement zavodu, onlarla iri sənaye müəssisəsi yerləşir. Üstəlik, ən küləkli ərazidir. Belə ərazinin suyu, havası nə qədər təmiz ola bilər ki, 1 milyon əhali orada yaşamağa cəlb etsin? Elə buna görə də xarici investorlar da layihəyə maraq göstərmədilər. Türkiyədən "Ağaoğlu" firmasının, körfəz zonasından ərəb ölkələrinin cəlb edilməsi üçün danışıqlar getdi. Amma xarici investorlar da araşdırma apardıqdan sonra bunun mif, gerçəkləşməsi mümkünsüz layihə olduğu görünüb heç bir maraq göstərmədilər".

Ekspertin fikrincə, "Xəzər adaları" faktiki olaraq "Ağ fil" tipli layihədir: "Ağ fil" layihəsinin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, böyük səs-küy ya-

radılır, amma reallaşması üçün ciddi iqtisadi əsaslar olmur və sonradan investorların aldadılması ilə nəticələnir. Çox təəssüf ki, "Xəzər adaları" layihəsində də bənzər hadisələr baş verdi. Çünki həmin sahədə evlərin, biznes mərkəzlərinin o qiymətlərlə tikilməsi və kvadratı 5 min manata qədər olan qiymətlərlə satılması mümkün görünmürdü. Hətta ilkin variantda gələcəkdə 1 milyonluq şəhərciyin salınacağı haqqında söhbətlər gedirdi. Hələ o vaxt layihənin ilkin büdcəsinin 120 milyard dollar olacağı söylənilirdi ki, bu da Azərbaycan reallığı üçün fantastik rəqəmdir. Ölkənin ümumi daxili məhsulundan iki dəfədən də çox yüksək bir məbləğdir. Çox təəssüf ki, belə bir layihənin yükü dövlətin üzərinə qoyuldu".

N.Cəfərlinin sözlərinə görə, dövlət layihədən maksimum gəlir əldə etmək üçün bəzi addımları atmalıdır: "Turizmin inkişafı ilə bağlı bir layihənin tərkib hissəsi kimi orada kiçik bir şəhərcik yaradıla bilər. Bu şəhərcikdə kazinoların, əyləncə mərkəzlərinin təşkili yolu ilə turistləri cəlb etmək mümkündür. Şəhərciyin idarəçiliyi kazinoların, əyləncə mərkəzlərinin idarəetməsi sahəsində dünyada tanınmış şirkətlərə verilə bilər. Bir növ mini-Las-Veqasa çevirmək olar. Qeyd edim ki, Batumidə buna bənzər yanaşma ilə böyük gəlirlər əldə edilməsinə nail olunub. Açıqı, mən bu layihədən gəlir əldə etməyin başqa yolu olmadığını görmürəm".

Layihənin 729 milyon ma-

nat dəyərində qiymətləndirilməsi də mütəxəssislər tərəfindən birmənalı qarşılanmayıb. Əksəriyyət bu qiymətləndirməni real hesab etməyərək, layihənin dəyərinin şişirdildiyi qənaətinə gəlir. Lakin Azərbaycan Qiymətləndiricilər Cəmiyyətinin rəhbəri Nüsret İbrahimov hesab edir ki, layihənin icrası istiqamətində kifayət qədər böyük maliyyə tutumlu işlər görülüb: "Layihəni kimin qiymətləndirdiyini bilmirəm. Amma bildiyim odur ki, orada bir neçə dağ daşıyıb dənizin içərisində quru ərazi yaradılıb. Torpaqlama işləri böyük maliyyə tələb edən işdir. Bu işə bəlkə də bir neçə yüz milyon

manat sərf olunub".

N.İbrahimov bildirir ki, layihənin ilkin hazırlanması prosesində qiymətləndirici kimi iştirak edib: "İndiyədək görülən işlərin dəqiq həcmi bilmirəm, amma torpaqlama işlərinin çox bahalı olduğunu deyə bilərəm. Biz ilk əvvəldə - layihə işlənməyəndən orada qiymətləndirici kimi iştirak etmişik. Təsəvvür edin, körpü tikintisi zamanı torpaq axınının qarşısını almaq üçün yerə bir suvayın vurulması 10 min dollara başa gəlir, ora minlərlə suvay vurulub. Yaxud suvayları bir-birinə bağlayan ankerlərin atılması da böyük vəsait tutumlu işdir".

Ekspert hesab edir ki, layihə investora cəlb etmək yolu ilə başa çatdırılırsa, oradan gəlir əldə etmək mümkündür: "Şəhərciyin genişləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilib, satış işləri tam başa çatarsa, gəlir əldə etmək mümkün olar".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Məsavət"

"Hacı Mazan" qəzaya düşdü, Bakıya gətirildi

Dünya səhər saatlarında Ələt-Astara avtomobil yolunun Salyan rayonundan keçən hissəsində iki nəfərin xəsarət almaları ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

Virtualaz.org-un Şirvan bürosunun məlumatına görə, Hacı Mazan kimi tanınan, əslən Masallı rayonundan olan iş adamı, 1959-cu ildə anadan olmuş Masallı rayonunun Yeddioymaq kənd sakini Ramazan Hüseyn oğlu Zeynalov xidməti "Range Rover"inin qəzaya uğraması nəticəsində özü və sürücüsü - 32 yaşlı Rəşad Ramiz oğlu Kərimov kəllə-beyin xəsarətləri ilə Biləsuvar Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Hadisənin "Range Rover" in təkərinin qəfildən sıradan çıxması ucbatından baş verdiyi deyilir. Daha sonra yaralıları Bakıya gətirilib. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, "Hacı Mazan" kimi tanınan iş adamı Ramazan Zeynalov İndiyədək yalnız qalmaqallı hadisələrlə gündəmə gəlib, onunla bağlı ictimaiyyətə o qədər də məlumatlı deyil. O, şeyx Allahşükür Paşazadənin yaxın qohumu - qudasıdır və onun qardaşı Cavanşir Paşazadə ilə biznes ortağıdır.

Yerli mənbələrin məlumatına görə, Zeynalov cavanlıqda Lənkərandakı avtobazanın "KamAZ" markalı yük maşınlarından birinin sürücüsü olub. Həmin dövrlərdə Cavanşir Paşazadə Lənkərandakı çay fabriklərindən birində rəhbər vəzifədə işləyib. R.Zeynalov C.Paşazadənin rəhbəri olduğu fabrikdən "KamAZ"la Bakıya, keçmiş SSRİ respublikalarına çay daşıyıb.

"Hacı Mazan" hazırda tikinti biznesi ilə məşğuldur, Masallıda istirahət mərkəzinin sahibidir, bahalı maşın və gözəgəlimli nömrə həvəskarı kimi tanınır.

Artıq bir müddətdir ki, məktəblilər yay tətlinə buraxılıb. Hər il olduğu kimi bu il də valideynlər yay düşərgələrinin olmamasından şikayətlənir. Tətilə buraxılan uşaqların əksəri gününü ya televizor qarşısında, ya da həyətdə oynamaqla keçirir. Beləliklə, yay tətli səmərəsiz və faydasız şəkildə keçmiş olur.

Halbuki sovet dövründə valideynlər bu barədə problemi yaşamırdı, çünki uşaqlar üçün yay düşərgələri var idi. Hansı ki, həmin düşərgələrdə uşaqlar həm nizam intizamı öyrənir, həm də səmərəli istirahət edə bilirdi. İndi isə çox az sayda uşaq yay düşərgəsinə gedə bilir, həmin uşaqların da böyük əksəriyyəti demək olar ki, imkanlı şəxslərin uşaqları, özəl təhsil ocaqlarında oxuyan məktəblilərdir.

Hazırda yay düşərgələri təşkil edən özəl şirkətlər var. Lakin onların təklif etdiyi qiymətlər orta statistik ailələr üçün əlçatan deyil. Araşdırmadan belə məlum olur ki, hazırda yay düşərgələrinin ən ucuzu 40 manat, ən bahalı isə 1600 manatdır. 40 manata təklif edilən düşərgə Nabrandada təşkil olunur və 8 gün nəzərdə tutulur. Bura nəqliyyat, qalmaq üçün yer (çadır), qidalanma, köynəklər, atıcılıq, oxatma, idman oyunları, şəhər turu və s. daxildir.

Ən bahalı 1600 qiymətə olan düşərgədə - 4 həftə Qubada qalmaq mümkündür.

Məktəblilərin yay düşərgəsi problemi - çözümlər nədədir?

Ekspert: "Belə düşərgələrdən hər bir rayon və kənddə təşkil etmək lazımdır..."

Qiymətə nəqliyyat, qalmaq üçün yer, qidalanma, əyləncələr, debatlar, idman oyunları, ingilis dili tədrisi daxildir. Şirkət qiymət yüksəkliyini düşərgədə xarici dil kurslarının təşkili ilə izah edir.

Xəzər sahillərində də yay düşərgələri var. 1 ay ərzində yemək, gündəlik aparıb gətirmə, müxtəlif əyləncələr bir uşaq üçün 800 manata təklif olunur. Ayrı-ayrı nazirliklər tər-

rəfindən də yay düşərgələri təşkil olunur ki, burada da demək olar ki, nazirliyin öz əməkdaşlarının uşaqları istirahət edir.

Lakin sevindirici haldır ki, Təhsil Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin birgə tərəfdaşlığı ilə ödənişsiz "Yay məktəbi"ni

təşkil etməyə başlayıb. Qeyd edək ki, bu "Yay məktəbi" "Məktəblinin dostu" pilot layihəsi çərçivəsində reallaşdırılır və Bakı şəhərində yerləşən 35 məktəbi əhatə edir. Nazirliyin yaydığı məlumata görə, bu il "Yay məktəbi" V və VI siniflər üçün iyul ayında, VII və VIII siniflər üçün isə avqust ayında keçiriləcək. Layihə çərçivəsində 2000-dən çox şagird üçün təlim, seminar və informativ sessiyaların keçirilməsi, müxtəlif idman yarışlarının, əyləncəli saatların təşkil edilməsi planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, hazırda ölkədə 4410 dövlət, 28 qeyri-dövlət ümumi təhsil məktəbləri fəaliyyət göstərir. Təxminən ümumilikdə 1 milyona yaxın şagird tətilə buraxılıb. Hesablayanda onların yalnız çox cüzi qismi bu il yay düşərgələrində istirahət etmək şansını əldə edə biləcək.

Təhsil eksperti Kamran

Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bu gün orta təhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin yay vaxtlarının asudə və səmərəli təşkil olunması üçün heç bir şərait yoxdur. Doğrudur, Təhsil Nazirliyinin ödənişsiz yay məktəbi təşkil etməsi müsbət haldır. Lakin hazırda 4500-ə yaxın orta təhsil ümumi məktəblər var və təxminən ümumilikdə 1,6 milyon şagird həmin müəssisələrdə təhsil alır. Onların arasında yalnız 2000 şagirdin düşərgələrə cəlb edilməsi çox cüzi rəqəmdir. Hər zaman olduğu kimi, bu il də bir qisim şagirdlər istirahət üçün rayon və kəndlərə, nənə-babalarının yanına gedəcək, ikinci qisim ailələri ilə birlikdə bir müddətli bölgələrə, dağ və meşələrə gedəcək, digər qisim isə dənizdə çimməklə vaxt keçirəcək. Bu üç istiqamətin heç biri uşaqların yaş və psixoloji sistemi üçün uyğun deyil. Əslində uşaqlar yay tətli müddətində

yeni nəşə öyrənməli, təhsil müddətində aldıkları bilik və bacarıqlarını daha da mükəmməlləşdirməlidirlər. 35 il bundan əvvəlki ümumtəhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin böyük əksəriyyəti yay düşərgələrinə gedirdi. Lakin müstəqillik dövründən sonra həmin mərkəzlər özəlləşdirildi, istiqamətləri dəyişdirildi və şagirdlər yay düşərgələrindən məhrum oldu. Düşünürəm ki, bu istiqamətdə ciddi addımlar atılmalıdır. Məsələn, tətilə çıxan tələbələr böyük qismi öz qəsəbə və kəndlərinə qayıdır. Həmin tələbələr yay düşərgələrinə cəlb etmək olar. Bununla da həm tələbələr yay vaxtı pul qazanmış olar, həm də şagirdlər intellektual, gənc və dinamik tələbələr sayəsində tətlini səmərəli keçirmiş olurlar. Buna görə də hər bir rayon və kənddə yay düşərgələri təşkil etmək lazımdır".

Xalida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Yayda, yoxsa qışda məzuniyyətə çıxmaq?

Alimlər ildə dörd dəfə, lakin miniməzuniyyəti daha faydalı hesab edirlər; **həkim:** "Yay istirahətinin çəkisi qış istirahətindən daha ağırdır..."

Hazırda qızmar yay mövsümünü yaşayırıq. İnsanların böyük əksəriyyəti bu mövsümdə məzuniyyət götürür, istirahətə yollanır. Mütəxəssislər qeyd edir ki, işləyən şəxslər üçün məzuniyyət həm vacibdir, həm də lazımdır. Bu məsələ Əmək Məcəlləsində (ƏM) də tənzimlənib.

Məcəlləyə görə, əmək məzuniyyəti işçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpası, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün məcəllədə nəzərdə tutulandan az olmayan istirahət vaxtıdır. Bu vaxtdan işçi öz istəyinə uyğun olaraq il ərzində vaxt seçimini özü etməklə yararlanı bilər. Amma ele insanlar var ki, fasiləsiz olaraq, heç bir məzuniyyət götürmədən işləyir. Bəzən bununla fəxr edənlərə də rast gəlinir. Mütəxəssislər isə bildirir ki, il ərzində məzuniyyətsiz işləyən şəxslərdə sonradan səhətlərində problem yaşanmağa başlayır. Məsələn, immunitet sistemi aşağı düşür, orqanizm adi xəstəliklərə qarşı müqavimətsiz olur, bədəndə xroniki yorğunluq

baş qaldırır. Bu zaman şəxslər gün ərzində daim yorğun, halsız və yuxulu olur, görülən iş də effektiv alınmır.

Bəs yay, yoxsa qış məzuniyyəti daha səmərəli hesab olunur?

Psixoloqlar əsasən yaz ayında, yəni mart ayında məzuniyyət üçün ən uyğun ay olduğunu bildirir. Çünki qış boyu yığılmış yorğunluq yaz aylarında psixoloji nasazlıqlara gətirib çıxardır, yuxusuzluq və əsəbilik yaranır. Mütəxəssislər bu aylarda profilaktika məqsədi ilə məzuniyyətə çıxmağı tövsiyə edir.

Yay istirahəti də çox səmərəli hesab olunur. Məlum olduğu kimi, yayda dənizdə çimmək, qum, Günəş vannası almaq

olur. Həmçinin bu mövsümdə meyvə-tərəvəz bol olur. Meyvə-tərəvəzdən istifadə isə immunitetin güclənməsi deməkdir. Həmçinin yay mövsümündə şəhər insanların əksəriyyəti rayon və kəndlərə, çaylara, meşələrə üz tutur. Yer dəyişimi, təmiz hava insanın əhvalını yüksək edir. Bu baxımdan yay istirahəti çox dəyərli hesab olunur. Eləcə də qış və payız məzuniyyətləri də faydalı sayılır.

Ötən illərdə amerikalı alimlər bu mövzuda araşdırma aparmışdı. Məlum olmuşdu ki, ümumiyyətlə, ilin dörd fəslində məzuniyyətə çıxmaq lazımdır.

Məzuniyyət müddəti isə bir həftədən çox olmamalıdır. Bildirilir ki, artıq məzuniyyətin 7-ci günü xoşbəxt emosiyalar kütləşməyə doğru gedir. Məhz bu səbəbdən amerikalı alimlər psixoloji rahatlığa görə ildə dörd dəfə mini məzuniyyət tövsiyə edir.

Mövzu ilə bağlı tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ümumiyyətlə, istirahət mədəniyyəti, hüququ olmalıdır və bunu dövlət tənzimləməlidir. Əmək Məcəlləsinə görə hər kəsin istirahət haqqı var və istədiyi zaman məzuniyyətə çıxmaqla bilər. Sovet dövründə həmkarlar ittifaqı, put-

yovkalar, göndərişlər olurdu ki, insanlar bunun sayəsində kifayət qədər istirahət edə bilirdi. Lakin indi bu sistem yoxdur. Digər məsələ ölkəmizdə istirahət zonalarında göstərilən servis mədəniyyəti ilə bağlıdır. Dəfələrlə şahidi oluram ki, bu cür yerlərdə xidmət mədəniyyəti aşağı olsa da, qiymətlər buna müvafiq olmayaraq çox baha olur. Məsələn, bölgələrdə 10 gün istirahət etmək Türkiyənin ən məşhur yerlərində istirahət etməkdən daha baha başa gəlir. Buna görə də insanlarımız istirahətə yollana bilmirlər".

Adil Qeybullayev qeyd etdi ki, yay istirahətinin çəkisi qış istirahətindən daha ağırdır: "Çün-

ki bu fəsilə əksər insanlar digər yerlərə, bölgələrə, xarici ölkələrə istirahətə yollanır. Həm də bu mövsümdə istilərlə bağlı əmək qabiliyyəti də aşağı düşür. Qışda isə insanlar daha çox yeni təqvimlə bağlı istirahət etməyə, əylənməyə çalışır".

Daha bir maraqlı fakt - araşdırma zamanı məlum olub ki, dünyada ən uzun məzuniyyət sahibləri fransızlar, almanlar, ispanlar, danimarkalılar və braziliyalılardır. Ən qısa məzuniyyət günləri isə ABŞ-da (14 gün), Yaponiyada (11 gün), Cənubi Koreyadadır (10 gün).

Xalida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Yevlaxda keçmiş məhkum qətlə yetirildi

Yevlax rayonunda keçmiş məhkum qətlə yetirilib. "Report"un məlumatına görə, hadisə iyunun 29-da gecə saatlarında Malbinəsi kəndi ərazisində qeydə alınıb.

Belə ki, Yevlax şəhər sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Nicat Hüseynov bədənini kəsilmiş-deşilmiş xəsarətləri ilə Yevlax Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib. Ancaq həkimlərin söylərinə baxmayaraq, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Yevlax Rayon Polis Şöbəsi və prokurorluq orqanlarının əməkdaşları tərəfindən keçirilən təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Nicat Hüseynovu münasibə zəminində qətlə yetirməkdə şübhəli bilinən qohumu, kənd sakini Murad Hüseynov saxlanılıb.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, araşdırma aparılır.

Elan

Ağdaş şəhərində Ağayev Əlicabbar Mehdi oğlunun adına verilmiş həyətəni torpaq sahəsinə aid JN-2474 sayılı torpaq şəhadətnaməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kəlbəcin icra başçısı Aqil Məmmədova xidməti avtomobil alınması üçün tender olunması və bahalı "Mercedes S350" markalı avtomobili nəzərdə tutulması, sonra tenderdən imtina edib, "Khazar Peugeot" maşını alınması bir mövzunu aktuallaşdırır: görəsən dünya liderləri, prezidentlər hansı model avtomobildən istifadə edirlər?

"Yeni Müsavat"ın internet üzərindən apardığı araşdırma zamanı məlum olub ki, elə bu günlərdə Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko avtoparkına ən yeni "Mercedes-Maybach Pullman Guard"ı əlavə edib. Söhbət "Mercedes" kompaniyasının gülləkeçirməz avtomobilindən gedir. Avtomobilin qiyməti təxminən 1,4 milyon avro təşkil edir. Belarus liderinin avtomobili ilk dəfə "Dinamo" stadionunun yaxınlığında, II Avropa Oyunlarının bağlanış mərasimi zamanı görülmüşdür.

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Mercedes S600" markalı maşından istifadə edir. Ərdoğanın kortejinə 7 avtomobil, o sırada "BMW 760 Long" daxildir. Zirehli avtomobildə eyni zamanda bioloji silahlardan qorunmaq da mümkündür.

ABŞ prezidenti Donald Tramp "Cadillac One" maşından istifadə edir. Barak Obama da zirehli "Cadillac"dan istifadə edirdi. Onu qeyri-rəsmi "əjdaha" da adlandırırdılar. "Cadillac Presidential" limuzinin qiyməti 2 milyon dollardır.

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin kortejinə "Mercedes G-Class", "Mercedes E-Class",

Onun arabası var... Dünya liderlərinin istifadə elədiyi avtomobillər

Lukaşenko bu günlərdə 1,4 milyonluq "Maybak"ı kortejinə əlavə edib; prezidentlərin milyonluq maşınlarının siyahısı "Yeni Müsavat" da...

"BMW 5-Series" və "Volkswagen Caravelle" daxildir. Yeni o, alman maşınlarına üstünlük verir. Roma papalarının istifadə etdiyi "Mercedes-Benz M-Class" avtomobilidir. Qiyməti 524 min dollardır.

Çin Xalq Respublikasının rəhbəri Si Cinqin dövlət işlərində 801 minlik "Hongqi Limousine" avtomobilindən istifadə edir.

Almaniya kansleri Angela Merkel "Audi A8", Böyük Britaniya şahzadəsi II Yelizaveta

"Bentley State Limousine" istifadə edirlər.

Hindistan prezidenti Pranab Kumar Mukerji "Mercedes Benz S600" modeli, Böyük Britaniyanın baş naziri Tereza Mey (istefa versə də, səlahiyyətini icra edir - E.S.) zirehli "Yaquar XJ", İtaliya prezidenti Sergio Mattarella "Lançza Tezis", Cənubi Koreya prezidenti Mun Çje İn "Hyundai Equus VL500", Fransa prezidenti Emmanuel Makron "Citroen DS 7" avtomobillərində olurlar.

Norveçdə hökumət "Binz Limousine" modelinə üstünlük verir. İlk dəfə Norveçdə 2012-ci ilin sonunda peyda olub. Kral V Harald yeni maşınını təqdim edib. Uzaq səfərlər üçün əladır. Təhlükəsizlik yüksək səviyyədədir. Avtomatik dayanma və mühərriki işə salma sistemi yanacağa qənaət etməyə imkan verir.

Amma Avropanın yüksək sivilizasiyaya çatmış bezi dövlətlərində baş nazirlər, nazirlər xidməti avtomobildən istifadə etməirlər. Onlar daha çox velosipedə, ictimai nəqliyyata üstünlük verirlər. Dünyada ekoloji problemlərə diqqətin artması, avtomobil və digər mühərrikli nəqliyyat vasitələrinə havaya zərərli qazlar buraxması fonunda dövlət başçıları da velosipeddən ən ideal nəqliyyat vasitəsi kimi geniş istifadə edirlər. Velosiped sürməyin həm sağlamlığa, həm də yanacağa qənaət baxımından böyük əhəmiyyətinin olduğu bildirilir.

Bununla belə, hələ XX əsrdə yaşayan Vladimir Lenin zirehli "Rolls Royce"dan istifadə edirdi. Onun qarşında "Renault", "Delanay Billville" və "Turket Mery" markalı avtomobillər də olub.

SSRİ rəhbəri olmuş Stalin isə "ZIS-115" zirehli avtomobilindən istifadə edib. Mümkün sui-qəsdə özünü qorumaq üçün Stalin məhz bu model avtomobillə səyahət edirdi.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev rəsmi səfərlərdə zirehli "Maybach 62" limuzinindən istifadə edir. Bundan başqa, onun ixtiyarında xidməti istifadəsi üçün sifarişlə hazırlanmış "Mercedes-Benz W221 S600 Guard Pullman" zirehli avtomobili də var.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

İnsanlar psixoterapevtə buna görə üz tuturlar

Siyahını oxuyun - bu hallar sizdə də varmı?

Psixoterapevtlər son illər insanlarda müşahidə etdikləri hallarla bağlı araşdırma aparıblar. Araşdırmanın nəticələrinə görə, aşağıdakı əlamətlər insanların ciddi psixoloji problemlərinin olmasından xəbər verir.

"Mən heç bilmirəm ki, nə istəyirəm"

Müalicənin əvvəlində insanın daha çox düşüncə tələ ondan ibarətdir ki, o, özünün heç kimdə olmayan, nadir bir problemi olduğunu düşünür. Bu kateqoriyada insanın daha çox nə istədiyini bilməməsi yer alır. Həyatında nəyisə dəyişdirmək istəyi, amma bununla paralel, onun "nəyinsə" nə olduğunu bilməməsi ciddi problemlər yaradır. Bu zaman psixoloq da sənin konkret nəyi dəyişdirmək istədiyini anlamağa çalışır. Adətən bu sual arxasında insan həyatındaki sevinc eskikliyi, həyatın mənasız olması hissi, işdə, ailə həyatında yaşadığın xəyal qırıqlığı, münasibətlərdəki natarazlıq, natamamlıq dayanır. Müalicə zamanı bunları danışmaq onların çözülməsi yollarından biridir. Bəli, işin əvvəlində psixoloq səndən özünü necə hiss etdiyini, hissələrinin harmoniyasını soruşa bilər. Bununla da düşüncənin depressiyanın mənbəyi tapılacaq.

"Uşağımı (partnyorumu, müdirimi, anamı) dəyişməyə kömək edin"

Hamımız istəyirik ki, münasibətlərimiz etibar, sevinc üzərində qurulsun. Yaxın adamın hərəkətləri xoş olmayan hisslər yaradırsa, biz bütün məsuliyyəti onun üzərinə atmağa meyilliyik: eger mən özümü pis hiss edirəm, demək, sən özünü başqa cür aparmısan. Bu cür yanaşma təzi daha böyük problemlərə və münasibətlərin pisləşməsinə gətirib çıxarıb. Psixoloq da daxil olmaqla, heç kəs bir başqa insanı dəyişdirmək gücünə malik deyil. Mütəxəssis, sadəcə, sizin hissələrinizi açsın, onun detalları barədə özünüzün özünü etiraf etməyinizə səbəb ola, eləcə də birgə kompromislər tapmanıza yardım edə bilər.

"Elə edin ki, mən bunu hiss etməyirəm"

Həqiqi kişilər heç nədən qorxmazlar. Yaxşı qızlar hirsizlər. Pozitiv düşün, özünə inan, hər zaman bağışla, kədər, tərəddüd, zəiflik, qızcıq hissini özündən kənarlaşdır. Biz elə bir dünyada yaşayırıq ki, sadəcə, hisslər dəyişir, həyat olduğu kimi davam edir. Ona görə də psixoloq sizə ancaq yad standartları öz ehtiyaclarından ayırmağı öyrədəcək. İkincisi, öz hissələrinizi suçluluq duyğusu olmadan yaşamağa yardım edəcək.

"Məndə depressiyadır..."

Bu situasiyada ən vacib detal heç şübhəsiz ki, təbii duyğu düşkünlüyünü depressiv simptomlardan ayırmağı bacarmaqdır. Depressiv durumda bir neçə kateqoriyadan ibarət simptomlar meydana gəlir. Bunlar zamanla daha intensiv

olurlar. Sessiya zamanı psixoloq sizdən bu duyğuların simptomatikası və davamlılığı barədə soruşacaq, diaqnozun təsdiqlənməsi üçün digər mütəxəssislərə müraciəti məsləhət görəcək. Depressiyanın olması, onun səbəbləri, tipi barədə dəqiq nəticələri kompleks diaqnostika əsasında müəyyənləşdirmək olar. Depressiyanın müalicəsi də kompleks olacaq və yardımın bir növü kimi psixoterapiyanı özündə əks etdirəcək.

"Mən tənəblə və məsuliyyətsizəm"

Məqsədə çatmama, yarı yolda bərkəmə, zamanla yarışda udurma, verdiyi sözə əməl etmə bilməmə - bu problemlə üzləşənlər adətən onun səbəbləri barədə yanlış nəticə çıxarırlar. Onlar günahı özlərində görürlər: "İş çox deyil, mən tənəbləm", "Situasiya stressli deyil, mən bacarıqsızam". Halbuki psixoloqun köməyi ilə siz bu yaşadığınız problemlərin səbəblərini araşdırma bilərsiniz. Ola bilər ki, problem xarakterdə yox, yüklənmədə, maraqsız iş yerin-

də, özündən gözləntilərinin qeyri-adi olmasında, yuxusuzluqda və keyfiyyətli yuxunun olmamasındadır. Problemin bunlardan hansında olmasını müəyyənləşdirmək isə insanın öz əlindədir. Problemin kökünü müəyyən etməklə onu həll etmək arasında qısa vaxt var.

"Mən həmişə tələş keçirirəm"

Ağır tələş hissi və panik atak günümüzün fenomenlərindən biridir və bu günə qədər də yaxşı araşdırılmayıb. Səbəbsiz qorxu, tələş insanın bütün psixikasına, bəzən də bədəninə təsir edir. Ona görə də bu halın səbəbsiz olduğunu demək o qədər də doğru sayılmaz. Səbəb hər zaman var. Amma o, çox vaxt dərinə və anlaşılmaz ola bilər.

Əsasən bu qorxu travma, uşaqlıqdan qalan xoşagəlməz xatirələr və sonradan yaşanan pis təcrübələrlə bağlı ola bilər. Yaxud bu cür hallar valideynlərdən, nənə və ulu nənə-babadan keçmiş də ola bilər. Bunun adına "nəsillər travması" deyilir.

Zaman keçdikcə "qorxudan qorxu" hissi daha da dərinləşir. İnsan növbəti tutmadan qorxur, tələş hissi böyüyür və daimi yol yoldaşına çevrilir.

Siz yardım üçün müraciət etməyi qərarlaşdırmızsızsa, öncə psixoloqun bu sual ətrafında işləyib-ışləmədiyini dəqiqləşdirin. Müalicəvi yanaşmadan asılı olaraq, müəxəssis sizə bu gərginliyi aradan qaldırmağın yollarını öyrədəcək, gərginliyinizi azaldacaq.

"İstəyirəm ki, hər şey əvvəlki kimi olsun"

Bəzən yaxşı insanların da başına pis işlər gəlir. Heç kim işini itirməkdən, sevgilisinin xəyanətindən, xəstəlikdən, yaxınını itirməkdən siqortalanmayıb. Travmatik təcrübə insanın həyatını "öncə" və "sonra" hissəsinə ayırır. İnsan sanki iki hissəyə ayrılır. Onun bir hissəsi baş vermiş travmalı hadisədə qalır, o biri hissəsi isə yaşamağa davam edir. Təəssüf ki, keçmiş dəyişməklə mümkün deyil və ağır təcrübə də silinmir. Müalicənin vəziyyəti - insana bu kədərli sona qədər yaşamaq, özünü keçmişdən qoparmaq və təkcə yaşamağa davam etmək yox, eyni zamanda sevinci, həyatın mənasını görmək, gələcəkdə yaxşılığı tapmaq gücünü verməkdir.

"Mən həkimə getdim. Amma o, mənə dedi ki, psixoloq yanına getməliyəm"

Belə hallar da olur: insan fiziki problemlərdən əziyyət çəkir. Bir-birinin ardınca bir neçə həkimə müraciət edir, amma bütün analizlər normada olur. Bəzən belə də olur: xəstəlik di-

aqnozlaşdırılıb, amma müalicəyə tabe olmur və həkim psixoterapevt məsləhət görür.

Psixika və bədənin işi bir-birindən asılıdır. Emosional gərginliklər insanın fiziki durumunda da öz əksini tapa bilər ki, bu da xəstəliyin daha da gərginləşməsinə səbəb ola bilər. Bəzi xəstəliklər də var ki, bu da daxili konfliktlər, qorxu və gərginliklərin toplusuna görə baş verir. Müalicəvi yanaşmadan asılı olaraq, müəxəssis sizə bu gərginliyi aradan qaldırmağın yollarını öyrədəcək, gərginliyinizi azaldacaq.

"Bilmək istəyirəm ki, necə düzgün yaşayım - məni öyrədin!"

Bunu heç bir psixoloq sizə deyə bilməz. Ona görə yox ki, bildiklərinizi sizə demək üçün paxılıq edir. Sadəcə, ona görə ki, düzgün yaşamaq, hərəkət etmək, münasibət qurmaq, karyera qurmağın konkret bir üsulu, yolu yoxdur. Psixoloq sizə yalnız o mənada kömək edə bilər ki, həyatı heç də hər zaman təxmin edə və nəzarətdə saxlaya bilməzsiniz. Elə situasiyalar olacaq ki, orada necə davranmaq lazım olduğunu göstərən çox variant olacaq. Amma elə situasiyalar da olacaq ki, orada yaxşı qərar variantı olmayacaq, sadəcə, pislərin arasında nisbətən yaxşısını seçəcəksən. Həyat xaosluq və təxmin edilməz olur, planları dağıdır, improvizasiya tələb edir. Kədərli səs-lərdir? Bu halda yaxşı bir xəbər var: düzgün qərarlar və ideal strategiyalar axtarışında siz enerji və həyat gücünüzü qazanacaqsınız. Üstəlik, proses zamanı özünüza inam hissi yüksələcək və bundan sonra həyatın çətinlikləri ilə daha əzmlə mübarizə apara biləcəksiniz.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 139 (7309) 3 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- *Bayquş mavi rəngi görə tək quşdur
- *2600-ə qədər qurbağa cinsi var
- *Yetişkin bir ayı at qədər sürətli qaça bilər
- *Sadəcə donuzlar günəşdən yana bilər
- *Dəniz ilanı dünyanın ən zəhərli ilanıdır
- *Bir qarışqanın qoxu alma qabiliyyəti ən azından bir itin qoxu alma qabiliyyəti qədər inkişaf etmişdir
- *Heyvanların ən böyüyü mavi balınadır (uzunluğu 33 m, ağırlığı isə 190 t-dur)
- *Sadəcə diş ağcaqanadlar dişləyə bilər
- *Soyğunçuluq hadisələrinin əksəriyyəti çərşənbə axşamı günü baş verir
- *Məhkəmə ekspertləri sadəcə saç vasitəsilə cinsiyyəti, yaşı və insanın irqini müəyyən edə bilərlər
- *İnsan tərəfindən nə vaxtsa qeyd edilmiş IQ-in iki ən yüksək əmsal intellekti qadınlara aid olub
- *Tibet rahibləri ayaq üstə yata bilərlər
- *Pişiklər şirin dadı hiss etmirlər
- *Fotoşopun artıq 20 yaşı var
- *Yer üzərində orta hesabla hər gün 12 yeni doğulmuş uşaq səhvən başqa valideynə verilir
- *OK - dünyada ən məşhur sözdür
- *Paparassi - italyan sözü olub tərcümədə "zəhlətökən ağcaqanad" deməkdir
- *Bir siqaret həyatın 5 dəqiqəsini alır!
- *Sağaxaylar solaxaylardan orta hesabla 9 il uzun yaşayırlar
- *Alma yuxunu dağıtmaq üçün kofedən daha effektivdir
- *Gülüşdən ölmək olar
- *Qırmızı - milli bayraqlarda ən yayılmış rəngdir
- *Yer kürəsi hər gün kosmik tozun hesabına 100 ton çəki yığır
- *Qorxmuş insan daha yaxşı görünür
- *"Sağlam qidalanma" kitabını yazan və düzgün qidalanma haqqında saysız-hesabsız kitabların müəllifi olan doktor Elis Çeys doyunca yeməməkdən ölüb
- *Kəndurunun təzə doğulmuş balası çay qaşığına yerləşə bilər
- *Adi karandaşla 55 kilometr xətt çəkmək olar
- *Bir kub metr ağacdan yarım milyon diş təmizləyici çöp düzəltmək olar
- *Windows-da "Con" adıyla qovluq yaratmaq olmaz və istəsəniz də bu mümkün deyil.

Komaya girdi, oyananda sevgilisi hamilə idi

İngiltərənin Derbişir qraflığındakı Derbi şəhərində bir kişi süni komadan çıxıb və öyrənib ki, onun sevdiyi qadın hamiləliyinin dördüncü ayında. Bu barədə "The Mirror" nəşri xəbər verib. 2018-ci ildə Cozef Kalen qrip və soyuqdəymədən əziyyət çəkər, paralel olaraq bədəninə zəiflik, başında kəskin ağrılar hiss edirdi. Mart ayında onun vəziyyəti pisləşdi, iflic oldu, beyin qanaması yaşadı. Həkimlər onu MRT-dən keçirdilər, qan analizi götürdülər. Bununla belə, xəstəliyinə hər hansı diaqnoz qoya bilmədilər.

Pasiyenti bu səbəbdən də süni komaya saldılar və ondan alınan nümunələri araşdırmaq üçün İsveç və Amerikaya göndərdilər. Əldə edilən nəticələrdə isə belli oldu ki, kişidə autoimmün ensefalit xəstəliyidir. Sevgilisi Billi Smit deyir ki, həkimlər analizlərin nəticəsi olaraq onun həyat şanslarının az olduğunu üzə çıxarıb.

"Mən hamilə olduğumu onu komaya salandan 2 gün öncə bilmişdim. O zaman mən düşündüm ki, bu barədə ona vəziyyəti yaxşı olanda desəm, daha düzgün olar", - 29 yaşlı qadın belə deyib. 3 ay sonra, iyunun ortasında kişi özünə gəlib və palatada hamilə Smiti görüb. Kallen həmin anı belə təsvir edir: "Billi həmin vaxt mənə dedi ki, "nə yaxşı sən oyan-dın. Çünki mən hamiləyəm".

Smitin sözlərinə görə, 29 yaşlı Kallen ancaq dodaqlarını tərpedə bilirdi. "Amma onun üzündən görürdü ki, çox şaddır" - Smit bu durumu belə izah edib. 2018-ci ilin dekabrında qadın sağlam bir qız uşağı dünyaya gətirib.

Son 9 ayda Kallen intensiv müalicədən keçirdi ki, bunun da nəticəsində əllərini hərəkət etdirirdi. Amma ayaqları hələ də hərəkətsizdir. Həkimlər onu bu ilin avqustunda xəstəxanadan buraxmaq istəyirlər.

Tanımadığı qızı xilas etdi və öldü

İngiltərənin Stafordşir qraflığındakı Berntvud şəhərində 21 yaşlı kişi suda boğulan bir qızı xilas etməyə çalışıb və ölüb. Bu barədə regional qəzet "The Sentinel" yazıb. Yerli polis xəbərində görə, 30 iyunda britaniyalı bir gənc boğulmaqda olan 9 yaşlı bir qızı xilas etməyə çalışıb. Şahidlər həmin an xilasediciləri çağırıblar. Həkimlər gənci xilas etmək üçün əllərindən gələni etsələr də, o, hadisə yerində dünyasını dəyişib. Qız isə sudan çıxıb, onun həyatına hər hansı təhlükə yoxdur. Hazırda polis ölənin gəncin kimliyini müəyyən etməyə çalışır. Hakimyyət onun ailəsinə lazımı yardımını etməyə hazırlaşır.

İyun ayında isə xəbər verilməmişdi ki, Amerikanın Minnesot ştatında bir kişi çayda batan 3 yaşlı oğlunu xilas edib və ölüb. Çayın güclü axınına görə ata uşağın batmaması üçün ciddi səy göstərilib. Şahidlər oğlanı sudan çıxarsalar da, atasını xilas edə bilməmişdilər.

Qadınlar niyə kişilərdən daha çox yaşayır?

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına (ÜST) görə, dünyada əhalinin ortalaması ömür uzunluğu 2016-cı ildə 72 ilə bərabər olub. BBC-nin araşdırmasına görə, qadınlarda kişilərin ömür uzunluğu arasında fərq var: qadınlar üçün bu göstərici 74 il 2 aydır, kişilər üçün isə - 69 il 8 ay. Dünya boyu bütün ölkələrdə statistik göstəricilər qadınlardan kişilərdən daha uzun ömür sürdüklərini sübut edir. Göründüyü kimi, bu fərq genetik ilə bağlı ola bilər. "Kişi rüşeymləri qadın rüşeymləri ilə müqayisədə daha çox sayda ölür," - University College London-un professoru David Gems belə deyir.

Bunun mümkün səbəblərindən biri cinsiyyəti müəyyən edən xromosomlarla bağlı ola bilər. Qadınlarda XX kimi təsvir olunursa, kişilərdə bu XY kimidir. Xromosomların tərkibində genlər var. X xromosomlarında insanı yaşadan xeyli genlər var. "Əgər siz qadınınsınız və sizin X xromosomunuzda bir qüsur varsa, onda ehtiyat resursunuz var. Amma əgər kişisinizsə,

onda belə resursunuz yoxdur," - David Gems BBC-yə deyib. "Hamiləlik dövrünün son mərhələlərində oğlan körpələrin ölüm ehtimalı 20-30 faiz təşkil edir. Eləcə də onların vaxtından əvvəl doğulması ehtimalı 14 faiz daha yüksəkdir. Oğlan körpələr daha iri olurlar və doğuş zamanı onların zədə alması riski daha böyükdür", - Exeter Universitetinin müəllimi Lorna Harries deyir. Amma misal üçün erkək quşların X xromosomlarının ehtiyatı da olur, odur ki, onlar diş quşlardan daha çox yaşayır.

Qadın ərindən hədiyyə olaraq böyrəyini aldı

İngiltərənin Stoni kənd sakini həyat yoldaşı üçün böyrək donoru olub. Bu barədə "Leicestershire Live" nəşri xəbər verib. 46 yaşlı Liza Li etiraf edib ki, böyrək köçürülməsi əməliyyatından sonra özünü daha yaxşı hiss edir. Liza uşaqlıqdan bəri böyrək xəstəliyindən əziyyət çəkirdi. O, böyrək çatışmazlığı xəstəliyinin yaratdığı problemlərə görə son ana qədər əziyyət çəkirdi. Səhhətindəki problem o qədər güclü idi ki, onun pilləkənlərlə qalxması belə çətin idi. Amma implantasiyadan sonra özünü "tamamən yeni insan" kimi hiss etdiyini deyib.

Əməliyyat Lester xəstəxanasında baş tutub. Həkimlər bir neçə yoxlama keçirmək zorunda qalıblar. Onlar qadının 51 yaşlı ərinin donor ola bilməsini təsdiqləmək üçün bu yoxlamalara ehtiyac duyurdu. Əri o qədər sağlam, fiziki və mənəvi baxımdan hazırlıqlı olmalı idi ki, öz orqanını qurban verməyə hazır olmalıydı.

Liza deyir ki, Martin rahat şəkildə əməliyyatın vaxtını gözləyirdi. Qadın onu qəhrəman adlandırıb. Çünki o, bir başqasının həyatını qəhrəmancasına xilas etmək üçün gözünü belə qırpmayıb. Əməliyyatdan sonra qadın ərinə belə bir açıqca yazıb: "O, mənim ürəyimi oğurladı, mənse onun böyrəyini". İmplantasiya Lizanın orqanizmini zəiflətdi. Ona görə də o, digər insanlarla ünsiyyəti bir neçə ay müddətində maksimum azaltmalıdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.190

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.